

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.2 ลักษณะและองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือ และการใช้หนังสือประกอบการเรียน
 - 2.1 ความหมายของหนังสืออ่านประกอบการเรียน
 - 2.2 ประโยชน์และความสำคัญของการอ่านหนังสือ
 - 2.3 คุณลักษณะ และการคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบการเรียน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
 - 3.1 ประวัติและความเป็นมาของรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
 - 3.2 ประวัติและผลงานของนักเขียนนวนิยายที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
 - 3.2.1 ประวัติและผลงานของคำพูน บุญทวี และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง ลูกอีสาน
 - 3.2.2 ประวัติและผลงานของชาติ กอบจิตติ และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง คำพิพากษา และ เวลา
 - 3.2.3 ประวัติและผลงานของกฤษณา อโศกสิน และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง ปูนปิดทอง
 - 3.2.4 ประวัติและผลงานของนิคม รายขาวา และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก
 - 3.2.5 ประวัติและผลงานของมาลา คำจันทร์ และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม
 - 3.2.6 ประวัติและผลงานของวินทร์ เรียววาริน และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน
 - 3.2.7 ประวัติและผลงานของวิมล ไทรนันทน์ และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง อมตะ

3.2.8 ประวัติและผลงานของเดือนวาด พิมวนา และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง

ช่างสำราญ

4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการอ่านหนังสือประกอบการอ่าน และนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

กลุ่มนักจิตวิทยาชาวต่างชาติที่ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ ได้กล่าวถึงความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ เช่น บาร์ ออน (Bar On, 1997) กล่าวว่าหมายถึงองค์ประกอบของความสามารถในทักษะส่วนตนด้านอารมณ์และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งบุคคลผู้นั้นจะต้องตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นจนสามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ อันจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Goleman D., 1998) หรือความหมายอีกนัยหนึ่งซึ่ง คูเปอร์ และสาวฟ (Cooper & Sawaf, 1997) ได้กล่าวว่าเป็นความสามารถในการรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตนเองเพื่อเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพและสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นนั่นเอง ส่วนซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovay & Meyer, อ้างใน Gibbs, 1995, หน้า 28) ยังให้ความหมายรวมถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองโดยสามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนเองได้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวัน

เมื่อความสนใจในการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ขยายวงกว้างออกไปทั่วโลก นักจิตวิทยาและนักวิชาการในประเทศไทยที่ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ เช่น อารีรัตน์ หมั่นผา (2546, หน้า 11) กล่าวว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่ตระหนักถึงความรู้สึก อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนความสามารถในการควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เช่น ความสามารถรอกอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ (ทศพร ประเสริฐสุข, 2542, หน้า 21) การสร้างแรงจูงใจ การให้กำลังใจตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง รู้จักปรับตัวและขจัดความเครียดของตนเองได้เมื่อเผชิญกับอุปสรรค สามารถคิดและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นนั่นเอง (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2544, หน้า 88) อย่างไรก็ตาม อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์ (2544, หน้า 78) และอัจฉรา สุขารมณ์ (2543, หน้า 43) ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะเฉพาะตนที่สามารถสร้างขึ้นและพัฒนาได้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การค้นพบอัจฉริยภาพของตนเองที่จะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จทาง

ด้านครอบครัว การงาน ชีวิตส่วนตัว และสังคม ซึ่งถือเป็นความหมายสูงสุดของความฉลาดทางอารมณ์ ดังเช่น เทอดศักดิ์ เดชคง (2542, หน้า 39) ที่กล่าวว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการนำไปสู่การเป็นคนดี มีคุณค่า และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ กรมสุขภาพจิต (2543, หน้า 10) ว่า ความฉลาดทางอารมณ์คือ ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

นอกจากความสนใจในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นที่สนใจในกลุ่มนักจิตวิทยาและนักวิชาการทั่วไปแล้ว ในแง่มุมมองพระพุทธศาสนายังมีการกล่าวถึงความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ด้วย เช่น พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2543, หน้า 7) อธิบายว่า เป็นการใช้ปัญญากำกับการแสดงออกทางอารมณ์ที่ออกมาให้มีเหตุผลในแต่ละสถานการณ์ โดยถือว่าอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็จะเป็นพลังดาบอด ปัญญาจึงเป็นสิ่งที่จะมากำกับชีวิตเราให้แสดงออกเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งหากจะพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วก็จะพบว่า หลักการกำหนดจิตในพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวพันกับความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ด้วย ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต, 2543, หน้า 37) อธิบายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ว่า อารมณ์ คือ สภาพจิตที่โยงไปถึงพฤติกรรมในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะอารมณ์หรือสภาพจิตนั้นอาศัยพฤติกรรมเป็นช่องทางการแสดงออก เมื่ออารมณ์หรือสภาพจิตได้รับการพิจารณาซึ่งช่องนำทางขยายขอบเขตและความปลดปล่อยด้วยปัญญาให้สื่อสารแสดงออกได้ผลดีด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา ก็นับว่าระบบความสัมพันธ์แห่งพฤติกรรม จิตใจและปัญญาเข้ามาประสานบรรจบเป็นองค์รวม ซึ่งเมื่อดำเนินไปอย่างถูกต้องก็จะอยู่ในภาวะสมดุลให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ตลอดจนงสังคัมและสิ่งแวดล้อมทั้งหมดซึ่งเป็นปัจจัยขององค์ประกอบทั้งสามในกระบวนการของไตรสิกขา คือ พฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา ที่จะต้องมีการพัฒนาให้ครบทั้งสามด้าน

จากการให้ความหมายของนักจิตวิทยาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนพระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้สามารถสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ทักษะทางอารมณ์ของบุคคลที่สามารถตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ทั้งยังสามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักกาลเทศะ สามารถสร้างแรงจูงใจ ให้กำลังใจตนเอง และเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถจัดการความเครียดเมื่อเผชิญกับอุปสรรคเพื่อปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม อันเป็นปัจจัยให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน การงาน ครอบครัวและการพัฒนาสังคม

1.2 ลักษณะและองค์ประกอบพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์

ลักษณะและองค์ประกอบพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์ นับเป็นข้อมูลทางจิตวิทยาในการแสดงถึงปัจจัยการปลูกฝัง สร้างการเรียนรู้ และยังเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยเหตุนี้จึงมีนักจิตวิทยาและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่านได้ศึกษาไว้ เช่น วีรวัดน์ ปิ่นนิคัมย์ (2542, หน้า 55) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ดังนี้

1. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์เป็นผลร่วมจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้าน ครอบครัว สื่อและโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่สะท้อนถึง EQ หรือ Ego Development ของบุคคล รวมทั้งบทบาทของสถานการณ์และวัฒนธรรมหรืออนุวัฒนธรรม (Subculture) ก็มีผลต่อระดับ EQ ของบุคคลด้วย
2. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัย (Maturity) อันได้แก่ ความอดทนอดกลั้น รู้จักการรอคอย รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นต้น ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลคนเดียวอาจแตกต่างกันไปตามช่วงวัยที่เพิ่มมากขึ้น
3. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์เกี่ยวข้องกับบุคคลิกแบบฉบับที่เป็นปกติวิสัยของบุคคลนั้น การปรับเปลี่ยนและพัฒนาการเรียนรู้เรื่องความฉลาดทางอารมณ์จึงต้องใช้เวลาอย่างจริงจัง ซึ่งมักเป็นเรื่องของโลกในความเป็นจริง อันเกี่ยวข้องกับชีวิตในช่วงหลังจบการศึกษา
4. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์สามารถเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุประมาณ 50 ปี โดยมีจุดสูงสุดในช่วงอายุ 45-55 ปี
5. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์สามารถประเมินได้ในความหมายของความเหมาะสมมากกว่าเป็นเรื่องของความถูก-ผิด หรือดำ-ขาว ดังนั้นการประเมินความฉลาดทางอารมณ์กับบุคคลจึงต้องใช้เครื่องมือวัดหลาย ๆ รูปแบบประกอบกัน
6. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์หล่อหลอมจากหลายองค์ประกอบร่วมกัน (Multifactorial) อันเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทั้งทางการ และไม่เป็นทางการเรียนรู้อย่างเป็นทางการจะเห็นได้จากบุคคลิกภาพ การหล่อหลอมตลอดจนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เป็นผลร่วมจาก 4 ปัจจัยได้แก่ การกำหนดคุณค่าภายในตนเอง การดูดซับและการปรับตัว การขัดเกลานิสัยทางสังคม และการแสดงออกให้ปรากฏ
7. ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์อาจไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสมอง กล่าวคือ ผู้ที่มีความฉลาดทางสมองสูงก็อาจไม่ได้มีความฉลาดทางอารมณ์สูง เช่นเดียวกับผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงก็อาจไม่ได้มีความฉลาดทางสมองสูงตามไปด้วย แต่โดยภาพรวม

มีแนวโน้มว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางสมองสูงตามไปด้วย เนื่องจากองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยเสริมให้คนเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

ดังจะเห็นได้ว่าลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ที่ วิจารณ์ ปิ่นนิตามัย ได้กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner, อ้างใน Goleman, 1995, หน้า 42) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่ได้กล่าวถึงลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 2 ลักษณะดังนี้

1. ความฉลาดต่อตนเอง (Intrapersonal Intelligence) การรับรู้เกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองต่อสภาพความเป็นจริงสามารถจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ตระหนักรู้ถึงสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำและสิ่งที่พึงกระทำต่อไป รู้ถึงเป้าหมายที่แท้จริงในชีวิตของตนเองเพื่อก่อให้เกิดความกระตือรือร้นมุ่งสู่เป้าหมายอย่างเหมาะสม

2. ความฉลาดต่อผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) หมายถึง การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจ เข้าใจถึงความต้องการ สามารถจัดการและตอบสนองอารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ใช้มนุษยสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีบทบาทในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากหลายองค์ประกอบ เช่น การอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทั้งทางการและไม่เป็นทางการ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนเมื่อบุคคลอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง ดังจะเห็นได้จากการรับรู้เกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองต่อสภาพความเป็นจริงโดยสามารถจัดการและควบคุมอารมณ์ การตระหนักรู้ถึงสิ่งที่กำลังกระทำและพึงกระทำ รู้เป้าหมายที่แท้จริงในชีวิตและมีความกระตือรือร้นมุ่งสู่เป้าหมายนั้นอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจ สามารถจัดการตอบสนอง และใช้มนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ซึ่งลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์สามารถประเมินได้ในความหมายของความเหมาะสมมากกว่าเป็นเรื่องของความถูก-ผิด และความฉลาดทางอารมณ์อาจไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสมอง แต่ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางสมองสูงตามไปด้วยเพราะองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ดีขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์จึงเสมือนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนในการสร้างการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริง ดังนั้นจึงมีนักจิตวิทยาต่างประเทศหลายท่านที่ศึกษาถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ เช่น บาร์ ออน และสโลเวย์กับเมเยอร์ นักจิตวิทยาทั้งสามท่านได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์อันเกี่ยวเนื่องกับ

ลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ที่ โฮเวิร์ด การ์เนอร์ ได้กล่าวไว้ข้างต้น โดย บาร์ ออน (Bar On, อ้างใน ทศพร ประเสริฐสุข, 2542, หน้า 28) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งเป็น 5 ด้าน 15 คุณลักษณะดังนี้

1. ความสามารถภายในตนเอง
 - 1.1 ความสามารถในการเข้าใจภาวะอารมณ์ของตนเอง
 - 1.2 ความกล้าหาญที่จะแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง
 - 1.3 การตระหนักรู้จักตนเอง คือ การมีสติ
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 2.1 ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 - 2.2 การมีน้ำใจ เอื้ออาทร และห่วงใยผู้อื่น
 - 2.3 การตระหนักรู้เท่าทันในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น
4. ความสามารถในการปรับตัว
 - 4.1 ความสามารถในการตรวจสอบความรู้สึกของตนเอง
 - 4.2 ความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีและสามารถตีความได้ถูกต้อง
 - 4.3 มีความยืดหยุ่นในความคิด และความรู้สึกของตนเอง
 - 4.4 สามารถแก้ปัญหาและสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี
5. กลยุทธ์ในการจัดการกับความเครียด
 - 5.1 สามารถจัดการกับความเครียดได้เป็นอย่างดี
 - 5.2 ควบคุมอารมณ์ได้ดี และแสดงออกอย่างเหมาะสม
6. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและภาวะอารมณ์
 - 6.1 การมองโลกในแง่ดี
 - 6.2 การสร้างความสนุกสนานให้เกิดแก่ตนเองและผู้อื่น
 - 6.3 การรู้สึกและแสดงออกซึ่งความสุขที่สามารถสังเกตได้

ส่วน สโลเวย์กับเมเยอร์ (Peter Salovey and John Mayer, อ้างใน Goleman, 1995, หน้า 46-47) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็นประเด็นหลัก ๆ 5 ประเด็นคือ

1. การตระหนักรู้ตนเอง (Knowing one's Emotion หรือ Self-awareness) หมายถึง การรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตนเองตามความเป็นจริง และสามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้

2. ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง (Managing Emotion) คือ การที่บุคคลมีความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด มีเทคนิคในการผ่อนคลาย และสกัดความวิตกกังวลได้เป็นอย่างดี ไม่ฉุนเฉียวง่าย กล่าวคือ สามารถจัดการอารมณ์ขุ่นมัวให้หายไปได้อย่างรวดเร็ว

3. การรับรู้อารมณ์และความต้องการของผู้อื่น (Recognizing Emotion in Other) กล่าวคือ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

4. ความสามารถในการจูงใจและควบคุมความต้องการจากแรงกระตุ้นภายในตนเอง ได้อย่างเหมาะสม (Motivation Oneself) คือ สามารถระงับการตอบสนองความต้องการเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่คิดว่า การมองโลกในแง่ดี รวมถึงความสามารถในการจูงใจและให้กำลังใจตนเอง

5. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง (Handling Relationship relationship) คือ การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีนั่นเอง

ต่อมาในปี 1998 แคเน็ล โกลแมน (1998, อ้างใน แสงหล้า โปธา, 2544, หน้า 13) นักข่าวสายวิทยาศาสตร์ หนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์ จบการศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้จำแนกองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์อันมีใจความสอดคล้องกับองค์ประกอบทางอารมณ์ของสโลเวย์และเมเยอร์ โดยแบ่งออกเป็น 2 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competence) และสมรรถนะทางสังคม (Social Competence) ไว้ดังนี้

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
ก. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competence) 1. การตระหนักรู้ถึงตนเอง การตระหนักรู้ ความรู้สึกความโน้มเอียงของตนยังรู้ความเป็นไปได้ของตน	1.1 การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (Emotional Awareness) การรับรู้อารมณ์ของตนเองและผลกระทบ	1.1.1 รู้อารมณ์ที่รู้สึกและทำไมจึงรู้สึกเช่นนั้น 1.1.2 รู้ถึงความเชื่อมต่อระหว่างความรู้สึกของตนเอง 1.1.3 จำได้ว่าความรู้สึกมีผลกระทบต่อการทำงานของตน 1.1.4 มีการตระหนักรู้การชี้นำในคุณค่าและเป้าหมายของตน

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
2. การควบคุมตนเอง (Self-Regulation) ความสามารถในการจัดการกับความรูสึกภายในตนได้	1.2 ประเมินตนเองได้ ถูกต้อง (Accurate Self-Assessment) รู้ถึงข้อจำกัดความสามารถ และแหล่งข้อมูลในตนเอง	1.2.1 รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง 1.2.2 เป็นคนที่มองย้อนกลับเรียนรู้จากประสบการณ์ 1.2.3 เปิดใจกว้างต่อการวิจารณ์โดยปราศจากอคติต่อแนวคิดใหม่ มีการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและการพัฒนาตนเอง 1.2.4 สามารถแสดงอารมณ์ขันและแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง
	1.3 มั่นใจในตนเอง (Self-Confidencd) ความรู้สึกอันมีพลังของ ความมีคุณค่าในตัวเองและความสามารถตัวเอง	1.3.1 เสนอตัวเองออกมาด้วยความมั่นใจและมีตัวตน 1.3.2 สามารถจะเสนอแนวความคิดที่ไม่เป็นที่นิยมและเสี่ยงต่อคำวิพากษ์ถ้านั้นเป็นเรื่องที่ถูก 1.3.3 ตัดสินใจได้และสามารถตัดสินใจได้ถูกต้องแม้จะมีข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือมีความกดดัน
	2.1 การควบคุมตนเอง (Self-Regulation) ควบคุมอารมณ์ได้	2.1.1 จัดการกับอารมณ์รุนแรงได้ดี 2.1.2 จัดการกับความวิตกกังวลได้ดี 2.1.3 มีสติคิดในทางบวกและไม่ตื่นตระหนกในสถานการณ์ที่คับขัน 2.1.4 ปลอดโปร่งในการคิดและมีสมาธิภายใต้ความกดดัน

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
	2.2 ความเป็นคนที่ไว้วางใจได้ (Trustworthiness) รักษาความซื่อสัตย์ 2.3 ความเป็นผู้เอาใจใส่และรอบคอบในการทำงาน (Conscientiousness) 2.4 การสร้างสิ่งใหม่ (Innovation) เปิดใจกว้างกับความคิดและวิธีการใหม่ ๆ 2.5 ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) การยืดหยุ่นในการสนองต่อการเปลี่ยนแปลง	2.2.1 มักประพฤติตนอย่างมีจริยธรรมไว้คำตำหนิ 2.2.2 สร้างความเป็นคนที่ไว้วางใจได้จากการกระทำที่น่าเชื่อถือได้และไม่เสแสร้ง 2.2.3 ยอมรับความผิดพลาดของตนเองและเผชิญหน้าได้กับการกระทำที่ไร้จริยธรรม 2.2.4 มีจุดยืนที่มั่นคง มีหลักการแม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่น่าเป็นที่นิยม 2.3.1 ทำตามข้อผูกมัด และรักษาสัญญา 2.3.2 ปฏิบัติตนตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ 2.3.3 ทำงานอย่างมีระบบระเบียบและระมัดระวัง 2.4.1 แสวงหาความคิดใหม่จากแหล่งต่าง ๆ 2.4.2 สนุกกับการแก้ปัญหาในรูปแบบแปลกใหม่ 2.4.3 ผลิตแนวคิดใหม่ ๆ 2.4.4 เสี่ยงที่จะคิดในมุมมองที่แปลกใหม่ 2.5.1 สามารถจัดการกับหน้าที่หลายด้านได้พร้อม ๆ กัน รับสถานการณ์ของการปรับความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันได้อย่างราบรื่น 2.5.2 ปรับการตอบสนองและยุทธวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เคลื่อนไหว 2.5.3 ยืดหยุ่นต่อการมองสถานการณ์ที่เคลื่อนไหว

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
3. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation Oneself) แนวโน้ม ของอารมณ์ที่เกื้อหนุนการมุ่งสู่ เป้าหมาย	3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Drive) พยายามที่จะปรับปรุงเพื่อ ได้ตามมาตรฐานที่ดีเลิศ 3.2 การรับรู้ข้อผูกมัดของ คนกับพันธกิจ (Commitment) ยึดมั่น เป้าหมายของกลุ่มหรือ เป้าหมายขององค์การ 3.3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) การแสดง เชิงรุก 3.4 การมองโลกในแง่ดี (Optimism) การมีความ เพียร	3.1.1 มีแรงจูงใจสูงเพื่อให้ถึงจุดหมาย และมาตรฐานของตน 3.1.2 ตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและยอมเสี่ยง ต่อบางสิ่งที่คาดคะเนไว้แล้ว 3.1.3 ติดตามข้อมูล ลดความไม่ แน่นอนและหาวิถีทางที่ดีกว่า 3.1.4 เรียนรู้เพื่อที่จะปรับปรุงการ กระทำของตนเอง 3.2.1 พร้อมที่เสียสละเพื่อไปให้ถึง เป้าหมายที่ใหญ่กว่า 3.2.2 พยายามหาซึ่งเป้าประสงค์ของ ภารกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้น 3.2.3 ใช้ค่านิยมของกลุ่มในการ ตัดสินใจและทำให้ตัวเลือกต่างๆ ชัดเจน 3.2.4 เสาะแสวงหาโอกาสต่างๆ อย่าง มุ่งมั่น กระตือรือร้นที่จะทำให้การ ทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ 3.3.1 พร้อมที่จะใช้โอกาส 3.3.2 ติดตามเป้าหมายและการกระทำ ให้ได้มากเกินไปกว่าความคาดหวัง 3.3.3 ตัดทอนขั้นตอนให้สั้นลงและ ละเว้นกฎระเบียบบางอย่างเพื่อให้งาน สำเร็จลุล่วง 3.3.4 จัดบุคลากรให้สามารถทำงานที่ แปลกใหม่ไม่ธรรมดาให้ลุล่วง 3.4.4 ยึดหลักในการสู่จุดหมายแม้ว่าจะ มีอุปสรรคและปัญหา 3.4.2 ทำงานโดยหวังในความสำเร็จ มากกว่าจะกลัวความล้มเหลว

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
ข. สมรรถนะทางสังคม (Social Competence) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ 4. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ความต้องการและข้อห่วงใยของผู้อื่น	4.1 การเข้าใจผู้อื่น (Understanding Others) รู้ถึงความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น พร้อมทั้งแสดงความสนใจอย่างจริงจังในความรู้สึกของเขา 4.2 การพัฒนาผู้อื่น (Development Others) รู้ถึงความต้องการที่จะพัฒนาผู้อื่นและพร้อมที่จะส่งเสริมความสามารถของเขา 4.3 มีจิตใจพร้อมให้บริการ (Service Orientation) การคาดหวัง การรับรู้และสนองความต้องการของลูกค้า	4.1.1 เอาใจใส่ต่อการแสดงนัยทางอารมณ์และรับฟังอย่างดี 4.1.2 แสดงความไวและเข้าใจความคิดของผู้อื่น 4.1.3 ช่วยเหลือ โดยมีพื้นฐานที่ความเข้าใจ ความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น 4.2.1 ยอมรับและให้รางวัลแก่ผู้ที่มีคุณสมบัติเด่นและผู้ที่มีความสำเร็จ 4.2.2 เสนอข้อวิจารณ์ที่มีประโยชน์และระบุได้ถึงความต้องการของคนที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติม 4.2.3 เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเวลาอันควร มอบหมายงานที่ทำทนายและส่งเสริมทักษะต่างๆ ของบุคคล 4.3.1 เข้าใจความต้องการของลูกค้าและตอบสนองด้วยการให้บริการหรือผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการนั้น 4.3.2 แสวงหาวิธีที่จะทำให้ลูกค้าพึงใจและกลับมารับบริการอย่างต่อเนื่อง 4.3.3 หยิบยื่นความช่วยเหลือในโอกาสอันควรด้วยความยินดี 4.3.4 เข้าใจความคิดของลูกค้าทำตนเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่น่าเชื่อถือ

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
5. ทักษะทางสังคม (Social Skill) ความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์จากการร่วมมือของผู้อื่น	4.4 รับมือกับความแตกต่าง (Leveraging Diversity) สร้างโอกาสจากการทำงานร่วมกับคนที่มีความแตกต่างกัน	4.4.1 เคารพและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลที่มาจากภูมิหลังต่างกัน 4.4.2 เข้าใจมุมมองหลากหลายและรู้สึกไวต่อความแตกต่างของกลุ่มต่างๆ 4.4.3 มองความหลากหลายเป็นโอกาสและสร้างบรรยากาศที่คนแตกต่างกันสามารถพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าได้ 4.4.4 ถัดค้ำต่อความอคติ และความไม่อคติ
	4.5 ความตระหนักรู้ทางการเมือง (Political Awareness) เข้าใจในเหตุการณ์ปัจจุบันทางสังคมและทางการเมือง	4.5.1 สามารถอ่านออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจต่างๆ 4.5.2 ตรวจสอบเครือข่ายทางสังคมที่สำคัญ 4.5.3 เข้าใจอำนาจ ที่มีอิทธิพลต่อทักษะของลูกค้ำและคู่แข่ง 4.5.4 อ่านออกถึงสภาพความเป็นจริงภายในองค์กรและภายนอกองค์กรได้อย่างถูกต้อง
	5.1 อิทธิพล (Influence) มียุทธวิธีในการชวนเชิญอย่างได้ผล	5.1.1 มีความชำนาญที่จะเอาชนะใจคนได้ 5.1.2 มีการนำเสนอที่ดีเพื่อสร้างความเชื่อถือถึงคุณค่าผู้ฟัง 5.1.3 ใช้ยุทธวิธีที่ซับซ้อน เช่น สร้างอิทธิพลทางอ้อมในการหาเสียงสนับสนุน 5.1.4 จำลองเหตุการณ์ที่เร้าใจเพื่อให้ประเด็นของตนเข้าใจ

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
	5.2 การสื่อสาร (Communication) ฟังอย่างเข้าใจ และใช้ข้อความที่โน้มน้าวน่าเชื่อถือ 5.3 การจัดการกับข้อขัดแย้ง (Conflict management) การต่อรองและแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ 5.4 ความเป็นผู้นำ (Leadership) สร้างแรงบันดาลใจ ฐึ้นนำบุคคลและหมู่คณะ	5.2.1 เป็นผู้ให้และผู้รับ เข้าใจความมีนัยทางอารมณ์ของผู้สื่อสารด้วยกัน 5.2.2 จัดการเรื่องที่ยุ่งยากอย่างตรงไปตรงมา 5.2.3 มั่นใจร่วมกันและยอมรับฟังข้อมูลอย่างเต็มใจ 5.2.4 ส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดเผยและพร้อมรับเรื่องร้ายได้ดี พอ ๆ กับการรับฟังเรื่องดี 5.3.1 จัดการกับบุคคลที่ยุ่งยากและสถานการณ์ที่ตึงเครียดอย่างมีกลยุทธ์ 5.3.2 มองเห็นความขัดแย้งได้ตั้งแต่ต้น ทำความไม่หลงลอยทางความคิดสู่ที่เปิดเผยและช่วยลดความเคลื่อนไหว 5.3.3 สนับสนุนให้มีการอภิปรายแบบเปิดเผย 5.3.4 พยายามแก้ไขข้อขัดแย้งโดยไม่มีใครเป็นผู้เสียหายหรือพ่ายแพ้ 5.4.1 กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะร่วมคิดและทำงาน 5.4.2 พร้อมที่จะนำหากจำเป็น โดยไม่คำนึงถึงตำแหน่ง 5.4.3 ส่งเสริมให้ผู้อื่นได้แสดงออกและได้รับความเชื่อถือ 5.4.4 นำทางเป็นตัวอย่าง

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
	5.5 การเปลี่ยนตัวกระตุ้น (Change Catalyst) มีการริเริ่มหรือการเปลี่ยนแปลง 5.6 การสร้างความสัมพันธ์ (Building Bonds) ดูแลและความสัมพันธ์ที่เป็นสื่อ 5.7 การประสานร่วมมือกัน (Collaboration and Cooperation) การทำงานกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน 5.8 ความสามารถของทีมงาน (Team Capabilities) สร้างภาพพลังงานของกลุ่มที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน	5.5.1 รู้ได้เมื่อจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือจัดอุปสรรค 5.5.2 คัดค้านสภาพปัจจุบันให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น 5.5.3 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขอความร่วมมือจากผู้อื่นในการปฏิบัติ 5.5.4 วางรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังจากผู้อื่น 5.6.1 สร้างและคงสภาพเครือข่ายข้อมูลที่กว้างขวาง 5.6.2 แสวงหาสัมพันธ์ภาพที่ให้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย 5.6.3 สร้างปฏิสัมพันธ์และรักษาสภาพสายใยความสัมพันธ์ไว้ 5.6.4 สร้างและรักษามิตรภาพระหว่างบุคคลในกลุ่ม 5.7.1 ดำรงความเป็นกลางในการทำงานเน้นที่สัมพันธ์ภาพ 5.7.2 ประสานงาน มีการวางแผน ใช้ข้อมูลและทรัพยากรร่วมกัน 5.7.3 ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตรและสมานฉันท์ 5.7.4 เล็งเห็นและดำรงสภาพ โอกาสต่างๆ ที่ทำให้ 5.8.1 สร้างภาพแบบอย่างในด้านคุณสมบัติของทีม เช่น ความนับถือกัน ความช่วยเหลือและร่วมมือกัน

หมวด/องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	คนที่มีความสามารถ
		5.8.2 ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแข็ง- ขันและกระตือรือร้น 5.8.3 สร้างเอกลักษณ์ ความรักในหมู่ คณะและมีพันธผูกพันของทีม 5.8.4 ปกป้องหมู่คณะและชื่อเสียงของ หมู่คณะร่วมกัน

นอกเหนือจากนักจิตวิทยาทั้ง 4 ท่านที่กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 ไปแล้วในข้างต้น ก็ยังพบว่านักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้อธิบายแนวคิดขององค์ประกอบความฉลาด
 ทางอารมณ์ซึ่งเน้นถึงภาวะทางอารมณ์และแรงผลักดันภายในของตนเองเป็นสำคัญ ได้แก่ คูเปอร์
 และสวาฟ (Cooper & Sawaf, 1997, หน้า 102-106) ที่ได้เสนอโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์
 ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

1. ความรู้รอบในอารมณ์ (Emotion Literary) ซึ่งจะเป็นตัวให้เกิดการรับรู้การควบคุม
 ตนเองและการมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันประกอบด้วย

- 1.1 ความซื่อสัตย์ในอารมณ์ (Emotion Honesty) คือ การรับรู้อารมณ์ตามที่เป็น
- 1.2 การสร้างพลังอารมณ์ (Emotional Energy) คือ การรวบรวมอารมณ์ให้เกิด
 พลังสร้างสรรค์
- 1.3 ความตระหนักรู้ในอารมณ์ (Awareness)
- 1.4 รับผลย้อนกลับของอารมณ์ (Feedback)
- 1.5 หยั่งรู้ด้วยตนเอง (Intuition)
- 1.6 รับผิดชอบ (Responsibility)
- 1.7 สร้างสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connection)

2. ความเหมาะสมทางอารมณ์ (Emotional Fitness) ประกอบด้วย

- 2.1 สร้างความเชื่อถือให้เกิดแก่ตน (Authenticity)
- 2.2 มีความเชื่อ ศรัทธา และมีความยืดหยุ่น
- 2.3 สร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา ไม่นิ่งเฉย
- 2.4 มีความสามารถในการปรับสู่ภาวะปกติ และก้าวต่อไป

3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (Emotion Depth) เป็นการสำรวจแนวทางที่จะปรับชีวิตและหน้าที่การงานให้เข้ากับศักยภาพและเป้าหมายของตนเอง อันประกอบด้วย

- 3.1 ความผูกพันในการงาน รู้รับผิดชอบและมีสติ
- 3.2 มีเป้าหมายและศักยภาพที่โดดเด่น
- 3.3 มีความซื่อตรง (Integrity) โดยทำงานอย่างซื่อสัตย์และยึดหลักจริยธรรม

รักษามาตรฐานส่วนบุคคล มีทักษะ และยอมรับข้อผิดพลาดที่ตนกระทำอย่างเปิดเผย

- 3.4 สามารถโน้มน้าวใจผู้อื่น โดยปราศจากอำนาจ

4. ความกลมกลืนและความไปกันได้ทางอารมณ์ (Emotion Alchemy) โดยใช้สัญชาตญาณด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสมรรถภาพที่จะเผชิญปัญหาและความกดดัน อันประกอบด้วย

- 4.1 การแสดงออกด้านการหยั่งรู้
- 4.2 ความสามารถในการคิดใคร่ครวญ
- 4.3 การเล็งเห็นโอกาส
- 4.4 การสร้างอนาคต

ส่วนเวดดวงการศึกษาทางจิตวิทยาในประเทศไทยได้กำหนดองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้โดยกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข อ้างใน กิตติวรรณ เทียมแก้ว, 2543, หน้า 10) ซึ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าว เป็นที่รู้จักดีในวลีที่ว่า “เก่ง ดี มีสุข” อันมีองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์แบ่งได้เป็น 3 ส่วน โดยละเอียด ดังนี้

1. ดี	2. เก่ง	3. สุข
1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง - รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง - ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้ - แสดงออกอย่างเหมาะสม	2.1 รู้ศักยภาพของตนเอง - รู้ศักยภาพของตนเอง - สร้างขวัญและให้กำลังใจตนเองได้ - มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย	3.1 ภูมิใจในตนเอง - เห็นคุณค่าตนเอง - เชื่อมั่นในตนเอง
1.2 เห็นใจผู้อื่น - ใส่ใจผู้อื่น - เข้าใจและยอมรับผู้อื่น - แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม	2.2 ตัดสินใจแก้ปัญหา - รับรู้และเข้าใจปัญหา - มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา - มีความยืดหยุ่น	3.2 พึงพอใจในชีวิต - มองโลกในแง่ดี - มีอารมณ์ขัน - พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

1. ดี	2. เก่ง	3. สุข
1.3 รับผิดชอบต่อส่วนรวม - รู้จักให้ / รู้จักรับ - รับผิดชอบ / ให้อภัย - เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น - สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น - กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม - แสดงความเห็นที่ชัดเจนอย่างสร้างสรรค์	3.3 มีความสงบสุข - มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข - รู้จักผ่อนคลาย - มีความสงบทางใจ

หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ที่นักจิตวิทยาและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น พบว่ามีการแสดงความคิดโดยการจัดประเด็น และเน้นหนักเนื้อหาต่างกันไป แต่จะสังเกตได้ว่านักจิตวิทยาและนักวิชาการทุกท่านมีพื้นฐานทางความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงสามารถสรุปองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็นดังนี้

ประการแรก คือ การตระหนักรู้ตนเอง หรือความสามารถในการรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง เช่น มีความสามารถในการใช้วิจารณญาณ สามารถยอมรับผลย้อนกลับทางอารมณ์ สามารถยอมรับการประเมินหรือการถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ เปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดใหม่ๆ ตลอดจนมีความกล้าหาญแสดงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นได้อย่างมั่นใจ

ประการที่สอง คือ การบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง หรือความสามารถในการควบคุมความต้องการและพลังภายในของตนเอง อันได้แก่ รู้จักการรอคอย อดทนอดกลั้น การให้กำลังใจตนเอง การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี รู้สึกพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่ รู้จักปรับตัวและเข้าใจสถานการณ์ สามารถยืดหยุ่นทางความคิดเช่น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สามารถจัดการหาทางออกจากความเครียดของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์

ประการที่สาม คือ การรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น เช่น การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถของผู้อื่น การมีจิตใจให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้อื่น

ประการที่สุดท้าย คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กล่าวคือ การรู้จักใช้ยุทธวิธีในการเชิญชวนอย่างได้ผลและเหมาะสม ความสามารถในการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างเชื่อถือ มีความสามารถในการต่อรองและจัดการกับข้อขัดแย้ง ความสามารถในการรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง การมี

ภาวะผู้นำ ตลอดจนความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างภาพพลังกลุ่มเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้สำเร็จ

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

การประสบความสำเร็จในชีวิตและการดำรงชีวิตอย่างเป็นความสุขถือเป็นสิ่งปรารถนาของมนุษย์ทุกคน ซึ่งปัจจัยสำคัญในการนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จและความสุขในทุกด้านนั้น นอกจากความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพจนสร้างฐานะความมั่นคงในชีวิตแล้ว การเป็นที่ยอมรับและรักใคร่ของบุคคลรอบข้างหรือที่เรียกว่า ความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยังสามารถสร้างความสุขและความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย ดังนั้นการปลูกฝังทักษะความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่ยั่งยืนครบครัน สถาบันการศึกษาและชุมชนไม่ควรมองข้ามที่จะส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีทักษะทางความฉลาดทางอารมณ์ให้มากขึ้น ดังที่ โสภ (ซูพิกุลชัย) ชาติมันน์ (2545, หน้า 1007) กล่าวไว้ว่า สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมของการแข่งขันและการแก่งแย่งชิงดีกัน การศึกษาจึงมุ่งเน้นด้านความฉลาดทางสติปัญญาบางครั้งละเลยการให้ความสำคัญในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ จึงมีผลให้บุคคลนั้น ๆ ขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเอง ดังนั้นการส่งเสริมด้านความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสมาชิกที่มีคุณภาพสู่สังคม เพื่อสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่มุ่งหมายการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกลับมามุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชน พัฒนาสมาชิกของสังคม ทั้งทางด้านความฉลาดทางสติปัญญา และอารมณ์ให้ควบคู่กันไป โดยเริ่มปลูกฝังพัฒนากันตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้ได้สมาชิกของสังคมที่เก่ง ดี มีคุณธรรม มีคุณภาพ สามารถควบคุมตัวเอง ควบคุมความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองได้ ทั้งยังเกิดความรู้สึที่ดีต่อตนเองและต่อผู้อื่น เช่นเดียวกับความแนวคิดของวีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542, หน้า 35-36) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้รู้จักใช้ความคิดเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี คือ ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ทำให้ผู้อื่นเป็นสุข เพราะการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีจะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ง่าย และเมื่อประสบปัญหาที่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องสร้างสรรค์และถูกต้องความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นข้อบ่งชี้คุณภาพของบุคคลนอกเหนือไปจากระดับสติปัญญาที่มีอยู่ในตัว เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น เมื่อนำมาประกอบกับภูมิปัญญาจะก่อให้เกิดการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ และทำให้การทำงานต่าง ๆ มีระบบการจัดการบริหารที่ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความเกื้อหนุนทางความคิดแก่กัน ลดการโจมตี การนินทา และการแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลัง

การปลูกฝังทักษะความฉลาดทางอารมณ์แก่เด็กและเยาวชน จึงเป็นทักษะสำคัญที่ควรสนับสนุนควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะความฉลาดทางสมอง เช่นเดียวกับข้อคิดเห็นของ อริยะ สุพรรณเกสซ์ (2543, หน้า 39) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี มีพัฒนาการทางวุฒิภาวะทางอารมณ์และศักยภาพในการเรียนที่เหมาะสม ตลอดจนการนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการสื่อสาร และพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่างๆ โดยจะส่งเสริมด้านการแสดงความรู้สึกเอื้ออาทรและเห็นใจผู้อื่น ซึ่งจะทำให้สัมพันธภาพส่วนบุคคลดีขึ้น อันเป็นการสร้างศักยภาพความสำเร็จส่วนตัวในด้านมนุษยสัมพันธ์ของบุคคลและการทำงานเป็นหมู่คณะได้เป็นอย่างดี เกิดการสร้างองค์กรที่มีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ ทั้งยังมีภาพพจน์ที่ดีสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ จนนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี (2542, หน้า 41) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของสติปัญญาทางอารมณ์ต่อการทำงาน ไว้อีกว่า มีความสำคัญมากสำหรับชีวิตการทำงานในปัจจุบันที่บุคคลจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเพื่ออนาคตที่ดีในหน้าที่การงาน เนื่องจากลักษณะของระบบองค์กรยุคนี้มีจะมีขนาดเล็กลง เนื่องจากการลดจำนวนบุคลากร แต่กลับต้องการประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น บุคลากรจึงต้องมีทักษะในการทำงาน ทั้งด้านความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) และ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ควบคู่กันไป อันเป็นทักษะสำคัญในการทำงานเป็นหมู่คณะซึ่งจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจและเอื้อเฟื้อต่อผู้ร่วมงาน มีภาวะความเป็นผู้นำและต้นตัวที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งองค์กรในปัจจุบันยังจะมีการตรวจสอบทั้งภายนอกและภายในระดับสากล บุคลากรจึงต้องปรับตัวอย่างมากในการทำงาน ให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จึงจะเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และสามารถประสบความสำเร็จในการงานได้อย่างแท้จริง

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือ และการใช้หนังสือประกอบการเรียน

2.1 ความหมายของหนังสือประกอบการเรียน

หนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลา เป็นหนังสือประเภทบันเทิงคดี หรือสารคดีทั่วไปที่แต่งตีในด้านภาษาที่งดงามและเหมาะสม ให้สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ และสามารถสร้างจริยธรรมแก่ผู้อ่าน ซึ่งแม้ว่าจะไม่ใช่หนังสือตำราแบบเรียน แต่หนังสือดังประเภทนี้ก็กล่าวมาก็ได้ถูกเลือกสรรให้นำมาใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลา ซึ่งบางครั้งรายชื่อหนังสือบางเล่มก็ถูกบรรจุอยู่ในรายชื่อหนังสือ

อ่านนอกเวลาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2535, หน้า 76) ได้ให้ความหมายของหนังสือนอกเวลาว่า “หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใด วิชาหนึ่งตามหลักสูตร นอกเหนือจากหนังสือเรียนสำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน โดยถือว่าเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร” เช่นเดียวกับ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526, หน้า 218) ที่ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านนอกเวลาว่า หนังสืออ่านนอกเวลา คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับการเรียนวิชาภาษาไทยรายวิชาบังคับตามหลักสูตรให้นักเรียนอ่านนอกเวลา โดยถือว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งกำหนดให้อ่านภาคเรียนละ 2 รายการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และฝึกฝนทักษะการอ่าน แต่สำหรับผู้วิจัยบางท่านก็ได้กล่าวว่าหนังสืออ่านนอกเวลามีได้จำกัดให้มีอยู่แต่ในวิชาภาษาไทยเพียงวิชาเดียว เช่น ปรีญา ฤทธิเจริญ (2541, หน้า 34) กล่าวว่าหมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน โดยถือว่าเป็นกิจกรรมการเรียนเกี่ยวกับหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร ซึ่งในกลุ่มวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะกำหนดให้ผู้เรียนต้องอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาด้วย

นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยอีกท่านหนึ่งที่ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านประกอบการเรียนหรือหนังสืออ่านนอกเวลาต่างออกไปว่า ครูและนักเรียนสามารถมีบทบาทร่วมกันในการคัดเลือกหนังสือเพื่อจะได้ตรงกับความสนใจและสามารถส่งเสริมทักษะทางภาษาได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ สมรเจนจิระ (2527, หน้า 7) ซึ่งกล่าวไว้ว่าหมายถึง หนังสืออ่านประเภทหนึ่งที่ครูกำหนดให้นักเรียนเลือกอ่านนอกเวลาเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านและทำความเข้าใจเรื่องราวด้วยตนเอง โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำ และโครงสร้างประโยค ตลอดจนวิธีวิเคราะห์ที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วจากหนังสือแบบเรียนตามหลักสูตรในห้องเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่า แนวคิดของผู้วิจัยท่านสุดท้ายที่ได้กล่าวมานี้ เป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาลบับใหม่ที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนสามารถคัดเลือกหนังสือดีเล่มที่ตนเองสนใจมาใช้ประกอบการเรียน โดยมีครูเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสมด้านภาษา สาระประโยชน์ การส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตตามวัยของนักเรียนและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากหนังสืออ่านประกอบการเรียน โดยกิจกรรมนั้นอาจจัดขึ้นจากการรวมกลุ่มของนักเรียนเอง เช่น การเปิดอภิปราย การวิพากษ์วิจารณ์หนังสือ ฯ หรือการสร้างกิจกรรมโดยครูเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน เช่น การจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือที่ควรอ่าน หรือการกระตุ้นโดยการเล่าเรื่องย่อที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักเรียน เป็นต้น

2.2 ประโยชน์และความสำคัญของการอ่านหนังสือ

“หนังสือ” มีบทบาทในการให้การศึกษามาเป็นเวลาช้านาน นับตั้งแต่มีการคิดประดิษฐ์หนังสือขึ้นนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ว่ารูปแบบของหนังสือในปัจจุบันจะมีความหลากหลายเพียงใด แต่จุดประสงค์หลักของการจัดทำหนังสือคือ การบันทึกและเผยแพร่ความรู้ความคิดที่ดีมีคุณค่าในรูปของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไปสู่คนจำนวนมากเพื่อให้การศึกษาแก่บุคคลทั่วไป จึงอาจกล่าวได้ว่า หนังสือเป็นสื่อสำหรับการศึกษาโดยตรง ดังที่ ปริญญา ฤทธิเจริญ (2541, หน้า 34) ได้กล่าวว่า “การอ่าน คือ รากฐานที่สำคัญ” เพราะยิ่งอ่านมาก ยิ่งรู้มาก ยิ่งได้ประโยชน์มาก เป้าหมายสูงสุดของการศึกษา คือ การสร้างคนให้มีคุณภาพ การปลูกฝังให้เด็กเป็นคนมีนิสัยรักการอ่านได้ก็เท่ากับในวันหน้าเด็ก ๆ เหล่านี้จะเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้าที่จะเป็นผู้พัฒนาบ้านเมืองต่อไป การกำหนดหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้เด็กอ่านนอกเวลาเรียนนับเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่หวังจะสร้างทักษะให้เกิดขึ้นในตัวเด็กและคงอยู่ตลอดไป เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของนักเรียน นักศึกษา ในการศึกษาหาความรู้ในโรงเรียน รวมถึงเพื่อหาความรู้ต่อไปหลังจากที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้วด้วย (พัฒน์ น้อยแสงศรี และ ส่งศรี โทประเสริฐ, 2518, อ้างใน สมร เจนจ๊ะ, 2527, หน้า 39) ส่วนประโยชน์ของการอ่านหนังสือเพิ่มเติมในด้านการศึกษานั้น สุทธิพร นิมิตรกุล (2525, หน้า 11) และ ละเมียด ลิมอักษร (2521, หน้า 24) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า เป็นปัจจัยสำคัญในการฝึกทักษะการอ่านให้มีความคล่องแคล่วนอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียนแล้วยังทำให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

นอกจากประโยชน์ของการอ่านหนังสือจะส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนและทักษะการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์แล้ว ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอ่านยังทำให้ผู้อ่านมีทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่พัฒนาตามไปด้วย ดังเช่นที่ สมร เจนจ๊ะ (2527, หน้า 7, 16) กล่าวว่า นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียนอันจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ด้านวงศัพท์ ให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังจะทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ได้เข้าได้มีโอกาสศึกษาปรับปรุงความรู้ของตนเองให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้นตามความเร็วที่ตนเองสามารถอ่านได้แล้ว การอ่านยังเป็นทักษะที่ใช้เป็นสื่อในการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาซึ่งการหยั่งรู้ (Insight) ความรู้ที่ได้จากการอ่านนั้นก่อให้เกิดบูรณาการ (Integration) ส่งเสริมพัฒนาการของผู้อ่านได้ทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะการได้อ่านหนังสือที่ดีจะสามารถแปลงเป็นพลังก่อเกิดจิตสำนึกทางการเมือง ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลธรรมจรยา และสร้างสรรค์แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2541, หน้า 25) เพราะในบางกรณีเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือก็มีบทบาทต่อจิตใจของผู้อ่านในการชดเชยความรู้สึกบพร่องด้านจิตใจของเด็กที่อ่านเป็นรายกรณี

เช่น เด็กที่ขาดความอบอุ่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความเมตตากรุณาและสามารถสร้างเสริมคุณธรรม ได้เป็นอย่างดี (บันลือ พุกกะวัน, 2521, หน้า 59) ดังนั้นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน ดังเช่นที่ ประเทิน มหาจันทร์ (2530, หน้า 229) กล่าวว่า กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมทักษะการอ่านแก่เด็กคือการอ่านหนังสือที่มีรูปแบบเรียนเพียงอย่างเดียว หนังสืออ่านเพิ่มเติมก็นับว่ามีคุณค่าและมีประโยชน์ที่สามารถนำมาใช้เป็นกิจกรรมเสริมทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพกิจกรรมหนึ่ง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านมีคุณค่ามากต่อชีวิตมนุษย์ เพราะนอกจากจะเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้วิทยาการจากตำราและแบบฝึกหัดต่าง ๆ แล้วการอ่านหนังสือยังเป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิตคล้ายกับเป็นโลกจำลองที่ให้เราได้เรียนรู้ก่อนจะพบกับโลกแห่งความเป็นจริง อันมีผลต่อการสร้างทักษะทางอารมณ์ที่เหมาะสมและยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้มนุษย์สามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างไม่รู้จบ เช่นที่ อัดคัส ฮักชลี (Emerald V. Dechant and Henry P. Smith, 1977, อ้างใน สมร เจนจิจะ, 2527, หน้า 16) กล่าวว่า ทุกคนที่รู้วิธีการอ่านหนังสือเสมือนกับมีอำนาจอยู่ในตนเอง เพราะสามารถส่องดูภาพของตนเองได้เด่นชัด ซึ่งจะทำให้เป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้างไกล อันจะทำให้เป็นผู้ที่มีชีวิตที่สมบูรณ์ มีคุณค่า และน่าสนใจ

2.3 คุณลักษณะ และการคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบการเรียน

เครื่องมือในการเรียนการสอนที่สำคัญอย่างหนึ่ง อันเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงเนื้อหาสาระตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละวิชานั้น ได้แก่ หนังสือแบบเรียน ซึ่งเป็นหนังสือที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ หากแต่การเรียนรู้จากหนังสือเพียงเล่มใดเล่มหนึ่งนั้นก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นหนังสืออ่านประกอบการเรียนจึงเป็นเสมือนเครื่องช่วยให้การเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในทุกทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาภาษาไทย ดังที่ ปริญา ฤทธิเจริญ (2541, หน้า 35) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาว่า หนังสือนั้นจะต้องช่วยเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางในรายวิชามัธยมศึกษาตอนต้น ท 101, 203, 204, 305, 306 (วิชาบังคับ) และ ท 021 (วิชาเลือก) ในรายวิชามัธยมศึกษาตอนปลาย ท 401, 402, 503, 504, 605, 606 (วิชาบังคับ) และ ท 021, 022 (วิชาเลือก) ความสั้นยาวเหมาะสมกับเวลา 1 ภาคเรียนตามที่หลักสูตรกำหนดทั้งยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ มีคุณค่าและสารประโยชน์ สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน และเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมไทยหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเนื้อหาต้องไม่ขัดต่อความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของสังคม อีกทั้ง บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526, หน้า 221) ได้ให้ข้อเสนอ เพิ่มเติม

เกี่ยวกับการกำหนดหนังสืออ่านประกอบในรายวิชา ไว้ อีกด้วยว่า ผู้กำหนดควรดูจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรหรือคำอธิบายรายวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจว่า ควรกำหนดเล่มใด สอนชั้นใด ส่วนการเลือกอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาควรให้นักเรียนเป็นผู้เลือกจากหนังสือที่กำหนดให้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนอาจจะอ่านหนังสือไม่เหมือนกันจึงควรให้นักเรียนสนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น เล่าให้ฟังหรือบอกสิ่งสังเกตในหนังสือ

ดังจะเห็นได้ว่า การกำหนดหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูและนักเรียน จะมีบทบาทร่วมกันในการเลือกสรรหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า หนังสืออ่านนอกเวลา ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามครูยังคงมีหน้าที่สำคัญในการแนะนำหนังสือ ตลอดจน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เช่นที่ ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์ (2536, หน้า 54) กล่าวถึงหลักการเลือกหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ของครูไว้ว่า ลำดับแรกครูอาจเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาตามรายชื่อที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด หรือ อาจเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาที่นอกเหนือไปจากนั้น ก็ควรยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตร เป็นหลัก ดังนั้นการสอนอ่านจึงไม่ควรให้นักเรียนอ่านจบตามปริมาณที่กำหนดเพียงอย่างเดียว แต่การอ่านนั้นจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วย เช่น สามารถ อ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้ถูกต้อง ท่องคำประพันธ์ที่เด่นหรือที่ชื่นชอบ อ่านจับใจ ความจากเรื่องที่อ่าน แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ตีความและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน เป็นต้น ดังนั้นการเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาให้แก่ นักเรียนนั้น ครูจึงต้อง ใช้วิจารณญาณดูความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง ตลอดจนวัยของนักเรียนด้วย ทั้งนี้ สมพร มั่นตะสุต (2526, หน้า 148-149) ยังเสนอแนะวิธีเลือกหนังสือ โดยครูเพิ่มเติมอีกว่า ครูสามารถทำรายการ หนังสือ และบรรณนิทัศน์หนังสือแต่ละเล่มสั้น ๆ ให้นักเรียนพิจารณา ครูนำหนังสือที่เลือกสรร แล้วว่าดีมาจัดไว้ที่มุมหนังสือ เสนอวิธีเลือกหนังสือแก่นักเรียน โดยให้ดูคำแนะนำและสำรวจเรื่อง รวบรวม ๆ ศึกษาประเภทของหนังสือ ให้นักเรียนที่เคยอ่านหนังสือดี ๆ มาปลัดกันเล่าให้เพื่อนฟัง และพานักเรียนไปชมร้านหนังสือ จัดป้ายนิเทศเสนอหนังสือที่น่าสนใจประจำเดือน เป็นต้น อาจกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูได้จัดขึ้นนั้นจำเป็นต้องส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชา ภาษาไทย เช่น เป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องสวยงามอันจะต้องเป็นเรื่องราวที่นักเรียน สามารถเข้าใจได้ไม่ยาก มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน ดังที่ บำรุง ไตรรัตน์ (2524, หน้า 119-120) ได้สรุปเกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาไว้ 3 ด้านดังนี้ ประการแรก ด้านภาษาต้องพิจารณาระดับความยากง่ายของศัพท์ โดยเฉพาะคำศัพท์เฉพาะทางวิชาที่ปรากฏ ส่วน และภาษาแสดงให้เหมาะสมกับผู้เรียน โครงสร้างของประโยคไม่ซับซ้อน ลีลา

การเขียนที่ดีเพราะจะเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนต่อไป ประการที่สองด้านภูมิหลัง เรื่องที่อ่านควรมีภูมิหลังที่คล้ายคลึงกับภูมิหลังของนักเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกด้านเนื้อหา เนื้อเรื่องควรเหมาะสมกับวัยและระดับความคิดของนักเรียน เป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจ และมีคุณค่ากับนักเรียน

นอกเหนือจากบทบาทที่สำคัญของครูผู้สอนแล้ว อย่างที่กล่าวข้างต้นว่า นักเรียนก็เป็นผู้มีบทบาทในการเลือกหนังสืออ่านประกอบที่ตนเองสนใจ ดังนั้นทั้งครูและนักเรียนจึงจำเป็นต้องร่วมกันสรรหา และคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชา ในขณะเดียวกันต้องตรงกับความสนใจของผู้อ่าน ดังที่ สมร เจนจิระ (2527, หน้า 4-7) กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านประกอบว่า ควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการจัดหนังสืออ่านประกอบแต่ละประเภทเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ หนังสือนั้นจึงต้องเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัย ความสามารถทางภาษา ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้เพิ่มเติมที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยากค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองแล้วยังจะต้องส่งเสริมด้านศีลธรรมด้วย ดังนั้นผู้เขียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิและเป็นที่ยอมรับว่ามีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่แต่ง ส่วนรูปแบบของหนังสือจะต้องมีรูปแบบที่น่าสนใจทั้งในรูปเล่มรวมถึงการจัดเรียงตัวอักษรต้องสามารถอ่านได้ง่าย และราคาไม่แพงจนเกินไปเพื่อให้นักเรียนสามารถซื้อไว้เป็นสมบัติของตนเองได้ ส่วนการกำหนดหนังสืออ่านนอกเวลา สมร เจนจิระ (2527, หน้า 18-20) ได้กล่าวให้ข้อเสนอแนะจากประสบการณ์การสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายว่า ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกอ่านตามความพอใจเหมาะสมกับระดับความสามารถอันจะมีผลให้นักเรียนอ่านหนังสืออย่างสนุกสนาน ซึ่งสามารถกำหนดหนังสืออ่านนอกเวลาให้แก่นักเรียนโดยวิธีดังต่อไปนี้คือ วิธีแรกให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาได้โดยเสรี นั่นคือครูจะเป็นผู้แนะนำหนังสืออ่านนอกเวลาให้นักเรียนได้รู้จักคร่าว ๆ ทุกเล่มก่อน แล้วให้นักเรียนเลือกอ่านไปเรื่อย ๆ โดยครูจะทิ้งระยะไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ จากนั้นให้นักเรียนมาแจ้งรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลาที่ตนเลือกเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบและประเมินผล วิธีที่สอง ให้นักเรียนเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาอย่างมีขอบเขต โดยครูจะเป็นผู้จัดกลุ่มหนังสืออ่านนอกเวลาให้เหมาะสมกับระดับความรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วให้นักเรียนเลือกอ่าน จากนั้นให้นักเรียนมาแจ้งรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลาที่ตนเลือกเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ และประเมินผล วิธีสุดท้ายคือ ครูต้องอ่านและคัดเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องที่ต้องการ จากนั้นนำรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลาที่ครูคัดเลือกแล้วให้นักเรียนทุกคนลงมติ โดยการนับคะแนนเสียงว่า นักเรียนส่วนมากต้องการอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาเล่มใด เมื่อได้

รายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลาเล่มที่ได้รับคะแนนเสียงส่วนมากแล้ว ครูก็ต้องบังคับอ่านตามรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลานั้น ๆ ทุกคน จากนั้นทำการประเมินผลเช่นวิธีข้างต้นต่อไป อีกทั้ง รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2541, หน้า 23-29) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า หนังสือที่ดีสำหรับเยาวชนควรมีลักษณะเฉพาะ เช่น เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ และตรงกับความสนใจแล้ว เนื้อหาสาระในหนังสือยังจะต้องมีความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ให้ความรู้ หนังสือเป็นแหล่งข้อมูลที่เก่าแก่ที่สุด และสำคัญที่สุดตั้งแต่ยุคที่มนุษย์คิดสร้างตัวอักษรขึ้นใช้ ในการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ดังนั้นหนังสือดี ๆ จึงเป็นเสมือนมหาวิทยาลัยนอกระบบที่ให้ความรู้หลากหลายและไม่มีขีดจำกัด ถึงแม้ในยุคสมัยที่เราสามารถแสวงหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้หลายชนิด แต่หนังสือก็ยังคงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ดังนั้นคุณสมบัติข้อหนึ่งของหนังสือที่ดีในความคิดของคนทั่วไปคือ หนังสือเป็นสื่อความรู้

2. ให้ความคิด หนังสือที่ดีจะให้ข้อคิด และสร้างจิตสำนึกทำให้เข้าใจโลกและชีวิตดียิ่งขึ้น ทั้งยังจะเสนอภาพชีวิตให้เราารู้ได้เห็นทุกแง่มุม นำเราไปสู่โลกสมมติซึ่งจำลองหรือสะท้อนโลกแห่งความจริง การอ่านหนังสือที่ดีบางครั้งก็เสมือนเป็นการได้ลิ้มลองประสบการณ์ชีวิตโดยไม่ต้องลองผิดลองถูกด้วยตนเอง หนังสือที่ให้ข้อคิดอาจเป็นหนังสือสารคดีหรือบันเทิงคดี หนังสือแนวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ธรรมะ ตลอดจนหนังสืออ่านเล่นก็ได้

3. ให้ความจริง หนังสือที่ดีย่อมเปิดเผยให้ผู้อ่านได้รับทราบความจริงของสังคมและแก่นแท้ของชีวิต ซึ่งความจริงในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าถึงข้อเท็จจริงของเหตุการณ์หรือเรื่องราวเท่านั้น เพราะอันที่จริงข้อเท็จจริงก็เป็นเพียงวัตถุดิบอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนจะต้องคัดเลือกจากข้อเท็จจริงที่มีอยู่อย่างหลากหลาย

4. ให้ความสุข หนังสือเป็นความบันเทิงที่นำมาอ่านซ้ำได้อีกหลายรอบ และความสุขจากการอ่านหนังสือดี ๆ ก็ทำให้เวลาไม่เปลืองเปล่า ทั้งยังให้ความสุขถาวรแก่ผู้อ่านเพราะผู้อ่านเกิดความเข้าใจ รู้เท่าทันความจริง เกิดความสงบ สันติ อย่างที่เรียกว่า สันติสุข

5. จูงใจให้ใฝ่ดี วรรณกรรมมีผลต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและจิตใจของมนุษย์ วรรณกรรมทั้งพลังทางปัญญาและพลังทางอารมณ์อาจโน้มน้าวจิตใจและอาจชักจูงความคิดของผู้อ่านให้คล้อยตามผู้แต่ง ดังนั้นหนังสือดีควรจูงใจผู้อ่านให้ใฝ่ดี ซึ่งเป็นเรื่องเจตนาของผู้ประพันธ์แต่ไม่ได้หมายความว่าหนังสือจะกล่าวถึงเรื่องกามารมณ์ เรื่องการเสพยาเสพติด หรือเรื่องไร้สาระต่าง ๆ ของมนุษย์ ไม่ได้ แต่ความสำคัญอยู่ที่เจตนาของผู้เขียนว่าเป็นอย่างไร

6. มีวรรณศิลป์ ความงามทางวรรณกรรมที่เรียกว่า วรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะของการแต่งซึ่งรวมเอาชั้นเชิงและฝีมือของผู้แต่งในการปรุงรสของหนังสือนั้น ให้สัมผัสใจผู้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระดี แต่บกพร่องในการศิลปะการประพันธ์ คงเป็นหนังสือที่ดีไม่ได้

ในขณะที่เดียวกันหนังสือที่มีศิลปะการประพันธ์สูงแต่ไม่มีสาระต่อผู้อ่าน ก็ไม่นับว่าเป็นหนังสือที่ดีได้เช่นกัน

แม้ว่าเนื้อหาสาระในหนังสือจะมีความสำคัญไม่น้อย แต่รูปลักษณะของหนังสือก็ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเรียกร้องความสนใจของผู้เรียน ดังเช่นที่ วรรณภา บัวเกิด (2527, หน้า 1260-1265) ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาเลือกหนังสืออ่านประกอบการเรียนในอีกแง่มุมหนึ่งเป็น 3 ส่วนประกอบได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง รูปเล่มต้องมีขนาดกระทัดรัดไม่หนาเกินไป เพราะวัยรุ่นจะชอบอ่านเรื่องสั้นมากกว่าเรื่องยาว ปกต้องสะอาด และอาจมีภาพประกอบ ส่วนที่สอง เนื้อหาในหนังสือ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ บันเทิงคดี และสารคดี เนื้อหาประเภทบันเทิงคดีควรเปิดเรื่องแบบเสนอความรู้และสร้างใจแก่ผู้อ่าน การดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว ระยะเวลาสั้น และเรียงเหตุการณ์ตามลำดับ โครงเรื่องควรเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้จริงในชีวิตผู้อ่าน ตัวละครควรมีจำนวนน้อย มีความสมจริงและอยู่ในวัยเดียวกันกับผู้อ่าน ฉากแสดงภาพพจน์ชัดเจน ตรงกับสภาพความเป็นจริง การเสนอแนวคิดควรชัดเจนแจ่มแจ้งจากตัวละครเพียงตัวเดียว การเร้าอารมณ์ผู้อ่าน วัยรุ่นชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ความกลัวการสูญเสียความรักและการไม่ยอมรับ ส่วนเนื้อหาประเภทสารคดีนั้นข้อเรื่องต้องมีขอบเขตพอเหมาะและเป็นการประมวลความรู้เฉพาะเรื่อง การเลือกเรื่องควรมุ่งให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การวาง โครงเรื่องต้องประกอบด้วยความน่า ตัวเรื่องและบทสรุป ส่วนการเสนอเรื่องควรเสนอเรื่องในสภาพการณ์ปัจจุบัน แนวการเขียนต้องช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวและเห็นภาพได้โดยง่ายซึ่งหากมีภาพประกอบต้องตรงตามเนื้อเรื่องส่วนสุดท้ายคือ การใช้ภาษา แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ร้อยแก้ว และร้อยกรอง การใช้ภาษาประเภทร้อยแก้วควรใช้ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับสภาพการณ์ ใช้ถ้อยคำให้เกิดจินตนาการ และถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและความนิยม การใช้ภาษาประเภทร้อยกรองควรคำนึงถึงระดับของผู้อ่านเช่น สำหรับวัยรุ่นตอนต้นไม่ควรยากกว่าบทละครจักร ๆ วงศ์ ๆ หรือร้อยกรองสั้น ๆ และใช้คำไทยให้ได้มากที่สุด

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ควรเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการรับรู้โดยพิจารณาความเหมาะสมด้านเนื้อหา วิธีการนำเสนอ ความเข้าใจและความต้องการของผู้อ่าน หนังสือที่มีคุณภาพสามารถพิจารณาได้จากความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา เนื้อหาสนองความต้องการอยู่ในความสนใจและให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน สามารถหามาอ่านได้อย่างสะดวกในห้องเรียน หรือเพื่อความสะดวกอาจเลือกจากบัญชีรายชื่อหนังสือที่ชนะการประกวดและบัญชีรายชื่อหนังสือดีสำหรับห้องสมุดซึ่งคณะกรรมการพัฒนาหนังสือจัดทำขึ้นเผยแพร่ (แมนมาต ชวลิต, 2528, หน้า 346) อีกทั้งในส่วนจากรูปแบบภายนอก อาทิเช่น ด้านรูปเล่ม รัญจวน อินทรกำแหง (2517, หน้า 79-98) กล่าวว่า รูปเล่มของหนังสือจะมีส่วนลดหรือเสริมความสนใจในการอ่านของ

วัยรุ่น เพราะวัยรุ่นไม่ชอบอ่านหนังสือที่มีขนาดเล่มหนาเกินไป หนังสืออ่านสำหรับวัยรุ่นควรมีความหนาไม่เกิน 200 หน้า รูปเล่ม ไม่ควรมองดูเป็นหนังสือเด็กมากเกินไป เพราะวัยรุ่นถือว่าเป็นเด็กโตลดลง แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติการเลือกหนังสืออ่านประกอบการเรียนก็ควรเลือกหนังสือที่สามารถเข้าถึงจิตใจผู้อ่าน ผู้อ่านสามารถซึมซับความละเอียดอ่อนเข้าสู่จิตใจได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะการมีจิตใจที่อ่อนโยน ละเอียดอ่อนเป็นคุณสมบัติที่กำลังขาดแคลนอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังแก่ทรัพยากรมนุษย์ในโลกปัจจุบัน (ศิริเมธอร อุณหภูม, 2541, อ้างในปริญา ฤทธิเจริญ, หน้า 35)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

3.1 ประวัติและความเป็นมาของหนังสือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

หนังสือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ ซีไรต์ (S.E.A. Write) เป็นคำย่อที่มาจากชื่อเต็มในภาษาอังกฤษว่า South East Asia Write Award ซึ่งในตอนแรกจะเขียนชื่อย่อในภาษาไทยได้ว่า "ซีไรท์" แต่ต่อมาได้เปลี่ยนมาเขียนเป็น "ซีไรต์" โดย ผศ. ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร (อ้างใน <http://www.praphansarn.com/lifewrite/clinicwriter149.asp>) ผู้อำนวยการสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้คำตอบว่า แต่เดิมจะเขียนเป็น "ซีไรท์" ต่อมาทางราชบัณฑิตยสถาน ได้มีการกำหนดเกณฑ์การทับศัพท์จึงเปลี่ยนมาเป็น "ซีไรต์" ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ดังนั้น คำว่า "ซีไรต์" จึงเป็นคำที่ถูกใช้อย่างเป็นทางการในปัจจุบันรางวัลซีไรต์จัดตั้งเมื่อ ปี พ.ศ.2522 โดยจุดเริ่มต้นของรางวัลซีไรต์เป็นความคิดริเริ่มของโรงแรมโอเรียนเต็ล เพื่อสนับสนุนนักเขียนรุ่นใหม่ในแถบอาเซียนที่มีผลงานดีเด่น ทั้งนี้เพราะโรงแรมแห่งนี้เป็นที่พำนักระหว่างเดินทางมายังประเทศไทยและประเทศแถบเอเชียของนักเขียนชั้นนำของโลกหลายท่านมาเป็นเวลาช้านาน จะเห็นได้จากอาคารที่อาคารเก่าแก่ของโรงแรมที่ชื่อว่า "ตึกนักเขียน" (AUTHORS' RESIDENCE) อันประกอบด้วยห้องชุดพิเศษ โดยใช้ชื่อนักเขียนคนสำคัญที่เคยมาพัก ได้แก่ ชอมเมอร์เซ่ท มอห์ม โนเอล โฆเวด โจเซฟ คอนราด และเจมส์ มิเชนเนอร์ นอกจากนี้ยังมีห้องชุดเกรแฮม กรีน จอห์น เลอ คาร์เร่ และ บาร์บารา คาร์ทแลนด์ ในตึกริเวอร์วิวด้วย ส่วนวัตถุประสงค์ในการจัดการประกวดหนังสือรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ได้แก่

1. เพื่อให้เป็นที่รู้จักถึงความสามารถด้านสร้างสรรค์ของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน
2. เพื่อให้ทราบถึงโทษภัยทางวรรณกรรม และทรัพย์สินทางปัญญาวรรณศิลป์ในอาเซียน

3. เพื่อรับทราบ รับรอง ส่งเสริมและจรรโลงเกียรติ อัจฉริยะทางวรรณกรรมของ
นักเขียน

4. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสัมพันธภาพอันดีในหมู่นักเขียนและนักอ่านในกลุ่ม
อาเซียน

การดำเนินงานรางวัลซีไรต์ในระยะเริ่มแรกนั้นมีพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเปรม-
บุรฉัตร เป็นองค์ประธาน และคณะกรรมการประกอบด้วย นายเคิร์ท วาซไวท์ ผู้จัดการใหญ่โรงแรม
โอเรียนเต็ล นายเอ็ด ฮันเตอร์ คุณแจ่มจันทร์ บุณนาค คุณพรศรี หลุยไพบูรณ์ ผู้จัดการฝ่าย
ประชาสัมพันธ์ นายธนนิติ เศรษฐบุตร นายกสภาคภาษาไทยและหนังสือแห่งประเทศไทย และ
นางสุภาวีย์ เทวกุล นายกสภาคนักเขียนแห่งประเทศไทย ต่อมา มูลนิธิจิม ทอมป์สัน ได้เข้าร่วมใน
ปี พ.ศ. 2524 (แต่ถอนตัวออกในปี 2530) ธนาคารกรุงเทพ เข้าร่วมในปี พ.ศ. 2527 และ บริษัท
ริชมอนด์ (ประเทศไทย) จำกัด เข้าร่วมในปี พ.ศ. 2531 (แต่ได้ถอนตัวในภายหลัง) ส่วนการดำเนิน
การนั้นคณะกรรมการดำเนินงานมอบหมายให้สมาคมภาษาและหนังสือฯ และสมาคมนักเขียนฯ
จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกวรรณกรรมของไทย ส่วนของประเทศอื่นนั้นนายกสมาคมทั้งสองได้
เดินทางไปเจรจาขอให้ประเทศเหล่านั้นคัดเลือกนักเขียนผู้มีผลงานดีเด่นส่งเข้ามารับรางวัลประเทศละ
1 คน ในตอนประเทศที่เข้าร่วมตอนแรกมีทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์
สิงคโปร์ และไทย จนกระทั่ง พ.ศ. 2529 เพิ่มประเทศบรูไนเข้ามาเป็น 6 ประเทศ จากนั้นในปี 2539
ประเทศเวียดนามก็เข้าร่วม รวมเป็น 7 ประเทศ จนมาถึงปี 2541 ซึ่งเป็นปีครบรอบ "20 ปีซีไรต์"
ผู้จัด ได้เชิญพม่าและลาวเข้าร่วมด้วย จึงครบทั้ง 9 ประเทศในกลุ่มอาเซียน (ขณะนั้น) ต่อมาปี 2542
หลังจากประเทศกัมพูชาได้รับการรับรองเข้า เป็นสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียนเมื่อวันที่ 30 เมษายน
ที่ผ่านมาจึงได้รับเชิญให้เข้าร่วมด้วยก็เป็นอันว่าซีไรต์ปีนี้มีครบทั้ง 10 ประเทศในภูมิภาคนี้ส่วน
คณะกรรมการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2522 ศาสตราจารย์พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร
ทรงรับเป็นประธาน ภายหลังจากพระองค์ท่านสิ้นชีพิตักษัย ในปี 2524 หม่อมเจ้างามจิตร์ บุรฉัตรผู้เป็น
ชายา ได้ดำรงตำแหน่งประธานสืบแทนจนถึงอนิจกรรม ในปี 2526 พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิมลฉัตร
พระกนิษฐาพระองค์เจ้าเปรม บุรฉัตร ทรงรับเป็นองค์ประธานสืบต่อมาจนถึง พ.ศ. 2534 ต่อมาในปี
พ.ศ. 2535 - 2540 ม.จ.สุภัทรรติศ ดิศกุล เป็นประธาน จากนั้นในปี 2541 ม.ล.พีระพงศ์ เกษมศรี
เข้ารับช่วงเพียงปีเดียวก็ลาออก และ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เข้ารับตำแหน่งแทนในที่สุด และเป็น
องค์ประธานดำเนินงานองค์ปัจจุบัน

ในช่วง 6 ปีแรกของการคัดเลือกและตัดสินวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนสมาคม
ทั้งสองจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นหนึ่งชุดประกอบด้วยนายกสมาคมทั้งสองเป็นกรรมการร่วมกับ
ผู้ทรงคุณวุฒิทางวรรณกรรม โดยมากเป็นนักเขียนอาวุโส นักแปล บรรณาธิการ อาจารย์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่สรรหา เสนอชื่อหนังสือ และพิจารณาตัดสิน ซึ่งประเภทของวรรณกรรมที่ตัดสินมี 3 ประเภท หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปในแต่ละปี คือ นวนิยาย กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง นายกสมาคมภาษาและหนังสือฯ เสนอให้มีการยกฐานะเทียบ การพิจารณาวรรณกรรมไทยเพื่อรับรางวัลซีไรต์และร่วมกับสมาคมนักเขียนฯ ประกาศใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และมีการแก้ไขระเบียบอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2535 เพื่อให้รัดกุมขึ้น โดยระเบียบที่ประกาศใช้กำหนดเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็น 2 ชุด คือ คณะกรรมการคัดเลือก และคณะกรรมการตัดสิน องค์ประกอบของคณะกรรมการแต่ละชุด คือ คณะกรรมการคัดเลือก จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้แทนสมาคมภาษาและหนังสือฯ 3 คน ผู้แทนสมาคมนักเขียนฯ 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน คณะกรรมการเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการคัดเลือกทำหน้าที่พิจารณา เรื่องที่มีผู้ส่งเข้าประกวดและคัดเลือกให้เหลือไม่เกิน 7 เรื่อง ส่วนคณะกรรมการตัดสินมี 7 คน ประกอบด้วยนายกสมาคมภาษาและหนังสือฯ หรือผู้แทน นายกสมาคมผู้เขียนฯ หรือผู้แทน นักเขียน หรือกวี 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางวรรณกรรม 3 คน และประธานคณะกรรมการคัดเลือก โดย คณะกรรมการตัดสินมีหน้าที่พิจารณาวรรณกรรมที่คณะกรรมการคัดเลือกเสนอและพิจารณาตัดสิน ให้ได้รับรางวัลเพียง 1 เรื่อง นอกจากนี้ระเบียบยังกำหนดประเภทของวรรณกรรมที่ส่งเข้าประกวด คือ นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร และกวีนิพนธ์ ซึ่งจะเวียนเปลี่ยนไปในแต่ละปี ยกเว้นแต่บทละคร ยังไม่เคยมีการรับเข้าประกวด กำหนดในการส่งงานวรรณกรรมภายในวันที่ 30 เมษายนของทุกปี และจะประกาศผลภายในเดือนสิงหาคมของทุกปี งานพระราชทานรางวัลซีไรต์จะจัดขึ้นภายใน เดือนกันยายนหรือตุลาคมของทุกปี ส่วนคุณสมบัติของวรรณกรรมที่ส่งเข้าประกวดมีกติกาดังนี้ คือ

1. เป็นงานเขียนภาษาไทย (งานเขียนของนักเขียนไทย)
2. ผลงานจะเขียนเป็นภาษาไทยก็ได้ที่ใช้ในขอบเขตประเทศตน (งานเขียนของนักเขียนต่างชาติในประเทศอาเซียน)
3. ต้องเป็นงานที่ริเริ่มของผู้เขียนเอง ไม่ใช่แปลมาจากผู้อื่น
4. เป็นงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่ (มี ISBN) เป็นเล่มแรกย้อนหลังไม่เกิน 3 ปี
5. สำหรับบทกวีนิพนธ์ และรวมเรื่องสั้นจะต้องมีงานที่ไม่เคยรวมเล่มมาก่อนอย่างน้อย 70%

น้อย 70%

6. ต้องเป็นงานที่ตีพิมพ์พร้อมในช่วงเวลา 5 ปี นับจากที่ทางการเลือกสรรเป็นเกณฑ์
7. ผู้เขียนยังมีชีวิตอยู่ขณะส่งงานเข้าประกวด
8. ผลงานที่เคยได้รับรางวัลอื่นใดในประเทศ (นักเขียนไทย) หรือต่างประเทศ

(นักเขียนต่างชาติ) มาแล้วสามารถส่งเข้ารับการพิจารณาได้อีก

9. ต้องเป็นงานที่สัมพันธ์กับชาติหรือภูมิภาคที่ผู้สร้างสรรค์มีภูมิลำเนา
10. ต้องเป็นเรื่องแต่งหรือเรื่องสร้างสรรค์ในรูปแบบใดก็ได้อันหมายถึง นวนิยาย บทละคร เรื่องสั้น และกวีนิพนธ์
11. ผู้สร้างสรรค์มีส่วนช่วยหรือช่วยพัฒนาวัฒนธรรมและวรรณกรรมของประเทศตนจากงานเขียนของตน

ส่วนรางวัลที่นักเขียนจะได้รับประกอบด้วยแผ่นโลหะจารึกอนุสรณ์เกียรติประวัติ เงินสดจำนวนหนึ่ง และการทัศนจรโดยนักเขียนไทยมีสิทธิ์เลือกไปเที่ยวประเทศใดประเทศหนึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์โดยผู้จัดออกค่าเดินทาง ค่าที่พัก และอาหารทั้งหมดสามารถใช้สิทธิภายในเวลา 1 ปี ส่วนนักเขียนต่างชาติมีรางวัลโดยได้ค่าเดินทาง ค่าที่พักพร้อมอาหาร และทัศนจรในประเทศไทยเป็นเวลา 1 สัปดาห์เช่นกัน

3.2 ประวัติและผลงานของนักเขียนที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประเภทนวนิยาย

3.2.1 ประวัติและผลงานของคำพูน บุญทวี และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง ลูกอีสาน

คำพูน บุญทวี เดิมชื่อ กูน บุญทวี เกิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2471 ที่บ้านทรายมูล ตำบลทรายมูล จังหวัดยโสธร (ขณะนั้นยังเป็น จังหวัดอุบลราชธานี) เป็นบุตรชายคนโตในจำนวนพี่น้อง 7 คนของนายสนิท และนางลุน บุญทวี เริ่มเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนปรีชา-บัณฑิตจนจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คำพูน บุญทวี เริ่มประกอบอาชีพมาแล้วหลากหลายในแถบจังหวัดภาคอีสาน เช่น หัวหน้าคณะร่ำวง และขายยาเฒ่า ในเวลาต่อมาจึงเดินทางเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ โดยรับจ้างเป็นกรรมกรรายวันที่ทำเรือคลองเตย เป็นสารภีสามล้อเป็นคนเลี้ยงม้า จนกระทั่งสอบคัดเลือกบรรจุครูสำเร็จและได้ไปประจำอยู่ที่ภาคใต้ เมื่อสอนหนังสือมาได้ 11 ปี จึงเปลี่ยนงานไปเป็นผู้คุมเรือนจำ ต่อมาได้สมรสกับนางประพิศ ณ พัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2504 มีบุตรธิดารวม 6 คน แล้วลาออกจากราชการเมื่ออายุได้ 40 เศษๆ

เขาเริ่มเขียนหนังสือครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2513 เมื่อครั้งยังเป็นผู้คุมเรือนจำ เพราะเนื่องจากที่ปัญหาเศรษฐกิจภายในครอบครัว จึงเริ่มมูมานะในการอ่านหนังสือและเขียนเรื่องสั้น เรื่องสั้นเรื่องแรกที่เขียน คือ “รักในหวลือก” ส่งไปที่นิตยสารฟ้าเมืองไทยของ อาจินต์ ปัญจพวรรค์ แล้วได้เปลี่ยนชื่อเรื่องเป็น “นิทานลูกทุ่ง” พร้อมทั้งได้รับแรงสนับสนุนให้เขียนหนังสือต่อไป จากนั้นจึงได้เขียนนวนิยาย คือ “มนุษย์ 100 ลูก” เป็นเรื่องแรกและต่อมาได้ผลิตงานเขียนอีกอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนักเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น และสารคดีที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ เช่น นวนิยายเรื่อง “ลูกอีสาน” ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยาย จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ประจำปี 2519 และนวนิยายเรื่องเดียวกันนี้เองก็ยังคงได้รับรางวัลซีไรต์ เมื่อปี พ.ศ.2522 จึงได้รับเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับมัธยมปลาย และเมื่อนวนิยายเรื่อง ลูกอีสาน ได้ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ นวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นที่จับตามองของคนทั้งในแวดวงวรรณกรรมและแวดวงภาพยนตร์ อย่างกว้างขวางจนได้รับการแปลนวนิยายเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส นอกจากนี้ยังมีนวนิยายที่ได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2520 คือ นวนิยายเรื่อง “นายฮ้อยทมิฬ” ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่เขาจะลาออกราชการเพื่อมาเป็นนักเขียนอาชีพ เมื่อภรรยาคนแรกเสียชีวิต เขาจึงสมรสใหม่กับ นางสาวลิ้นนา หรือ กิมหลัน เจริญสิทธิชัย ซึ่งภายหลังได้เขียนนวนิยายเรื่อง “เจ้าบ้านนอก” โดยใช้นามปากกาว่า กิมหลัน จากนั้นได้ร่วมกันทำสำนักพิมพ์ไปยเขียนเพื่อพิมพ์หนังสือของครอบครัว เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2544 คำพูน บุญทวี ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2546 คำพูน บุญทวี ได้เสียชีวิตลงด้วยโรคหัวใจวายเฉียบพลัน รวมอายุได้ 74 ปี (อ้างใน http://www.wikipedia.org/wiki/คำพูน_บุญทวี)

ผลงานประเภทนวนิยายของ คำพูน บุญทวี ได้แก่ ดอกฟ้ากับหมาลูก คำสารภาพของซึกูก เลือดอีสาน อีสานพเนจร เสียงกระซิบจากไซ้ตรวน ลูกน้ำโขง วีรบุรุษเมืองใต้ ใหญ่ก็ตายไม่ใหญ่ก็ตาย นายหน้า เมงดา อาโก โสภณเด็ก นรกหนาวในเยอรมัน ตำนานรักลูกปักษ์ใต้ ผลงานรวมเรื่องสั้น ได้แก่ หอมกลิ่นบาบา นักเลงลูกทุ่ง แม่หม้ายที่รัก เสือกเกิดมารวย พยาบาลที่รัก และผลงานสารคดี ได้แก่ ไปยิงเสือโคร่ง คำพูนกลัวตาย และสี่เคียวเยอรมัน

ลูกอีสาน เด็กชายคุณใช้ชีวิตอยู่ในถิ่นชนบทแถบภาคอีสานที่มีความแห้งแล้งและยากจนแห่งหนึ่งของไทย ชีวิตความเป็นอยู่ของครัวครอบเด็กชายคุณประกอบด้วยพ่อแม่และพี่น้องรวมเด็กชายคุณทั้งหมด 3 คน ตลอดจนเพื่อนบ้านในละแวกนั้น ซึ่งก็ต้องเผชิญปัญหาจากความแร้นแค้นกันอย่างถ้วนหน้า ความจนข้นแค้นนี้เองที่ทำให้พวกเขาต้องหาอาหารตามธรรมชาติทุกอย่างที่กินได้เมื่อความแห้งแล้งอย่างรุนแรงมาเยือน แม้ครอบครัวเพื่อนบ้านข้างก็เริ่มย้ายออกไปแต่ครอบครัวของเด็กชายคำพูนและเพื่อนบ้านบางกลุ่มที่สนิทชิดเชื้อกันยังคงอยู่ เพราะเด็กชายคุณมีพ่อแม่ที่ขยันอดทนไม่ย่อท้อต่อภัยและอุปสรรคต่างๆ ทั้งยังมีความเอาใจใส่ และเห็นความสำคัญของการศึกษาแม้ว่าพวกเขาจะยากจนเพียงใดก็ตาม เด็กชายคุณจึงได้เข้ารับการศึกษที่โรงเรียนประชาบาลและได้พบกับเพื่อนสนิทชื่อ เด็กชายจันดี ผู้เป็นคู่หูในการเรียนรู้โลกแห่งความยากจนแร้นแค้นนี้ด้วยกันตามประสาเด็กชาย อีกทั้งยังมีครอบครัวของทิดจุ่น และพี่คำกองสองสามีภรรยาผู้ร่วมชะตากรรมเดียวกับครอบครัวของเด็กชายคุณอีกด้วย

3.2.2 ประวัติและผลงานของชาติ กอบจิตติ และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง คำพิพากษา และ เวลา

นายชาติ กอบจิตติ เดิมชื่อ สุชาติ เกิดเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2497 ที่บ้านริมคลองหมาหอน ต.บ้านบ่อ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนบุตรชาย 4 คน และบุตรสาว 5 คน ของ นายสุนทรและนางสมจิตต์ กอบจิตติ ซึ่งมีอาชีพค้าขาย ชาติ กอบจิตติ เริ่มเข้ารับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ ต่อมาขณะที่เรียนเทอมสุดท้าย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีความจำเป็นต้องย้ายไปอยู่กับยาย เพราะแม่ต้องไปอยู่เรือทรายกับพ่อที่ จังหวัดราชบุรี จึงได้ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนเอกชัยในตัวเมืองสมุทรสาคร (มหาชัย) เมื่อปี พ.ศ.2509 ได้เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพฯ โดยอาศัยอยู่กับพระ ซึ่งเป็นเพื่อนของอาที่วัดตะพาน หรือวัดทัศนารุณ มักกะสัน เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 แล้วได้สอบคัดเลือกเข้าเรียนที่วิทยาลัยเพาะช่างในสาขาภาพพิมพ์

ชาติ กอบจิตติ ชอบการวาดภาพ อ่านหนังสือ เขียนเรียงความ และมีความใฝ่ฝันอยากจะเป็นนักเขียนตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อสมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีครูฝึกสอนจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชื่อ มาลี มโนเจริญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยและสนับสนุนทักษะการเขียนของเขาโดยการหาหนังสือดีมาให้อ่าน พาไปฟังนักเขียนอภิปราย เขาจึงได้เขียนเรื่องสั้นเรื่องแรกขึ้น ชื่อเรื่อง นักเรียนนักเลง ลงในหนังสืออนุสรณ์ปทุมคงคา 2512 เมื่อเข้าเรียนที่วิทยาลัยเพาะช่างชาติ เริ่มต้นการเป็นนักอ่านอย่างจริงจัง เช่น อ่านเรื่องสั้นของ ‘รงค์ วงสวรรณ สุวรรณ สุคนธา นพพร บุญฤทธิ์ อาจินต์ ปัญจพรรค ฯลฯ และเรื่องแปลของ อัลแบร์ กามู ฌาง ปอลซาร์ด และ กีย์ เดอ โมปีสซังต์ เป็นต้น ทั้งยังชื่นชอบผลงานของ สุวัฒน์ ศรีเชื้อ สุชาติ สวัสดิ์ศรี และ รัศมี เผ่าเหลืองทอง เป็นอย่างมาก จนกระทั่งเขาได้มีโอกาสเขียนบทละครที่เพาะช่างมากกว่าสิบเรื่อง และบางครั้งก็ร่วมแสดงเองด้วย ขณะที่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 2 เคยสมัครไปทำงานเปิดบาร์อะโกโก้ที่ ถนนพัฒนาพงษ์เพื่อหาเงินเรียนต่อ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2515 ขณะเรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 จึงได้เข้าทำงาน อาร์ตเวิร์คที่หนังสือเสนาสาร บุคคารา อยู่ระยะหนึ่ง โดยการสนับสนุนของ ศิริพงษ์ อยู่ และได้เริ่มเขียนบทวิจารณ์โทรทัศน์เป็นครั้งแรก

เมื่อปี พ.ศ.2520 ได้สมรสกับ รุจิรา เตชะศิลปัทย์ เพื่อนสาวที่สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยเพาะช่างด้วยกัน ซึ่งขณะนั้นรับราชการอยู่กองโบราณคดี แผนกซ่อมจิตรกรรมฝาผนัง กรมศิลปากร ต่อภายหลังได้ลาออกจากราชการเพื่อมาช่วย ชาติ กอบจิตติทำกระเป๋าขาย แต่ถึงกระนั้น ชาติก็ยังทุ่มเทให้กับการอ่านและการฝึกเขียนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเขาเคยร่วมมือกับ สุริยะ แซ่ห่าน เพื่อนนักศึกษารุ่นน้องที่วิทยาลัยเพาะช่างก่อตั้งสำนักพิมพ์สายธาร พิมพ์หนังสือออกมาหลายเล่ม โดยมี เรื่องเดช จันทศิริ ช่วยงานด้วย วันหนึ่งเขาได้นำเรื่องสั้นชื่อ ผู้แพ้ ให้เรื่องเดชได้อ่านโดย

บอกว่า เป็นเรื่องของ มานพ ถนอมศรี เมื่อเรื่องเคชอ่านแล้วก็ชื่นชมว่าเขียนดีมาก ชาติจึงเกิดความมั่นใจส่งไปให้ สุชาติ สวัสดิ์ศรี ซึ่งกำลังหนังสือชื่อ โลกหนังสือ อยู่ในขณะนั้นได้พิจารณาปรากฏว่า เรื่องสั้นชื่อ ผู้แพ้ ของ ชาติ กอบจิตติ ได้ตีพิมพ์ลงในหนังสือโลกหนังสือ ฉบับเรื่องสั้นชุด “คลื่นหัวแดง” เมื่อปี พ.ศ.2522 และเป็นหนังสือหนึ่งในสองเรื่องที่ได้รับรางวัลช่อการะเกด ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี และเรื่องเดียวกันนี้ยังได้รับรางวัลชมเชยจากการคัดเลือกเรื่องสั้นดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2522 ของสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยอีกด้วย

(อ้างอิงใน <http://www.flowersandpaperbird.org/index.php>)

นับแต่นั้นผลงานของชาติ กอบจิตติ ก็ได้ตีพิมพ์ลงในนิตยสารต่าง ๆ เรื่อยมาในเดือนตุลาคม พ.ศ.2522 เรื่องสั้นกึ่งนวนิยายชื่อ ทางชนะ ได้รวบรวมตีพิมพ์ครั้งแรก ซึ่งแม้ว่าจะยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก แต่นวนิยายขนาดสั้นเรื่อง จนตรอก ซึ่งพิมพ์ในปี พ.ศ. 2523 ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในทางชื่นชมอย่างกว้างขวาง จนภายหลังมีผู้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ โดยเปลี่ยนชื่อเป็นเรื่อง บ้าน และผลงานนวนิยายของชาติ กอบจิตติ ที่โด่งดังมากที่สุดจากเรื่อง คำพิพากษา ซึ่งเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี พ.ศ. 2525 และได้มีผู้นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังมีนวนิยายเรื่อง พันธุ์หมาบ้า ก็ได้ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ด้วยเช่นกัน ระยะเวลาหลัง ชาติ กอบจิตติ ยึดอาชีพนักเขียนเพียงอย่างเดียว และร่วมกับเพื่อนทำสำนักพิมพ์คนวรรณกรรมเพื่อจัดพิมพ์เรื่องสั้นและนวนิยายของตนเองตลอดจนนักเขียนท่านอื่น ๆ

ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2535 ชาติ กอบจิตติ ได้เดินทางไปอยู่ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียโดยไม่มีผลงานเผยแพร่อย่างจริงจัง นอกจากเรื่องสั้นบันทึกชีวิตที่นั่นเป็นบางเรื่อง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2536 ชาติได้พิมพ์นวนิยายเรื่อง เวลา โดยสำนักพิมพ์หอนของตนเอง ปรากฏว่า นวนิยายเรื่องดังกล่าวได้รับรางวัลซีไรต์ ประจำปี พ.ศ. 2537 นับเป็นนักเขียนคนแรกที่ได้รับรางวัลซีไรต์ซ้ำเป็นครั้งที่สอง และนวนิยายเรื่องเดียวกันนี้ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2537 จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ตลอดจนได้รับเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาโดยกระทรวงศึกษาธิการด้วย เมื่อปี พ.ศ. 2543 ชาติ กอบจิตติ ได้รับพระราชทานปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย ปีการศึกษา 2543 จากสถาบันราชภัฏพระนคร และเมื่อปี พ.ศ.2547 ได้รับรางวัลศิลปิน สาขาวรรณศิลป์ จากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

ปัจจุบันชาติ กอบจิตติ และภรรยา ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายในไร่ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยสร้างสรรค์งานเขียนออกมาเป็นระยะ ๆ ซึ่งนอกจากเรื่องสั้นและนวนิยายแล้วยังมีบทความและบทภาพยนตร์ ทั้งยังเปิดบ้านพักเป็นโรงเรียนสอนการเขียนอีกด้วย นับเป็นคุณูปการด้านการถ่ายทอดของชาติ กอบจิตติ เป็นอย่างยิ่งในการสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ให้สืบสานงานสร้างสรรค์วรรณกรรมต่อไป

ผลงานประเภทเรื่องสั้นของ ชาติ กอบจิตติ ได้แก่ ทางชนะ เรื่องธรรมดา มีดประจำตัว นครไม่เป็นไร ไร่สารของชีวิตรายงานถึง ๆ ผนฯ ผลงานประเภตนวนิยาย ได้แก่ จนตรอก คำพิพากษา เวลา หมาเน่าลอยน้ำ พันธุ์หมาบ้า และยังมีงานเขียนประเภทอื่น ๆ อีก เช่น บทความเรื่อง เปลญวนไต้ต้นนุ่น บทภาพยนตร์เรื่อง นายกรัฐมนตรีหลงลม และงานเขียนอิสระเรื่อง บันทึก:บันทึกเรื่องราว นอกจากผลงานของ ชาติ กอบจิตติ จะได้รับการยอมรับจากนักอ่านไทยแล้ว งานเขียนของชาติยังได้ถูกนำไปแปลเป็นภาษาต่างประเทศด้วย เช่น นวนิยายเรื่อง คำพิพากษา แปลเป็นภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย เยอรมัน เรื่องสั้นขนาดยาว เรื่อง เรื่องธรรมดา แปลเป็นภาษาจีน ฝรั่งเศส มาลายู รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 เรื่อง มีดประจำตัว แปลเป็นภาษาจีน อังกฤษ ญี่ปุ่น มาลายู และนวนิยายเรื่อง เวลา แปลเป็นภาษาอังกฤษ

คำพิพากษา เป็นเรื่องราวของ “ฟัก” ชายหนุ่มผู้ที่เคยเป็นบุคคลตัวอย่างในหมู่บ้าน แต่เมื่อพ่อของฟักตายก็เกิดขำลือว่าเขามีสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับ “สมทรง” ภรรยาใหม่ที่สติไม่สมประกอบของพ่อ จนทำให้เขาถูกสังคมประณาม เพราะไม่มีใครเชื่อว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ นอกจากลุงไข่สัปเหร่อซึ่งก็ถูกรังเกียจจากสังคมด้วยเช่นกัน ฟักเริ่มดื่มเหล้าและดื่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเขาเชื่อว่าเหล้าทำให้เขาลืมความทุกข์ได้ ต่อมาเมื่อเขาขอเบิกเงินที่ฝากครูใหญ่ไว้ใช้จ่ายหลังจากเสร็จสิ้นงานฉาบปูนกึ่งและทำบุญกระดูกพ่อของเขา ครูใหญ่กลับปฏิเสธว่าไม่เคยรับฝากเงินของเขาไว้ เขาจึงออกมาประณามการกระทำครั้งนี้ของครูใหญ่แต่ไม่มีใครเชื่อเขา เพราะครูใหญ่เป็นผู้มีเกียรติและมีชื่อเสียงในหมู่บ้าน ต่อมาฟักเสียชีวิตลงเนื่องจากดื่มเหล้ามากเกินไปศพของฟักถูกใช้ในการทดลองเตาเผาศพอันใหม่ของหมู่บ้าน และการเผาศพของเขาในครั้งนี้ทำให้ครูใหญ่กลายเป็นบุคคลที่น่านับถือยิ่งขึ้น เพราะคนอื่นเห็นว่า แม้ว่าฟักจะประณามและใส่ร้ายครูใหญ่เพียงไร ครูใหญ่ก็ยังเมตตาจัดงานศพให้จะมีก็แต่ลุงไข่เท่านั้นที่ตระหนักดีว่า ครูใหญ่มิใช่คนดี จากนั้นพวกเขาบ้านก็ช่วยกันจับสมทรงไปรักษาอาการทางจิตที่โรงพยาบาลในกรุงเทพฯ

เวลา เรื่องของผู้กำกับภาพยนตร์ที่ไปดูละครเวทีเรื่องหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเปิ่นอยู่ของคนชราในสถานสงเคราะห์คนชราแห่งหนึ่ง โดยใช้สรรพยามบุรุษที่ 1 ว่า “ผม” เป็นผู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในเรื่องนี้ แสดงให้เห็นถึงกิจวัตรประจำวันของคนชรา และคนดูแลคนชรา ตลอดจนการเล่าถึงภูมิหลังของคนชราแต่ละคน แม้อยู่ในบรรยากาศของความสิ้นหวังแต่คนชรา

เหล่านั้นยังมีความหวัง เช่น การรอคอยความหวังและความรัก โดยมีเวลาเป็น “นายใหญ่” กำหนดจังหวะชีวิตอย่างไม่มีความหวั่นไหวได้ ตลอดเวลาที่ขมขื่นเวลาที่ “ผม” จะได้ยินเสียงตาแก่ที่เป็นบ้าเพราะถูกโกงสมบัติ ตะโกนเป็นระยะว่า “ไม่มีอะไร ไม่มีอะไรจริงๆ” ในขณะที่ “ผม” ดูละครเรื่องนี้ เขาจะรู้สึกเรื่องราวที่ดำเนินไปบนเวทีเนิบช้าน่าเบื่อ ดังนั้น “ผม” จึงคิดเปรียบเทียบว่า หากเขานำเรื่องนี้ไปทำเป็นภาพยนตร์ เขาจะทำอย่างไร? นอกจากนี้เรื่องราวและเหตุการณ์บนเวที กระตุ้นให้ “ผม” คิดถึงชีวิตที่ผ่านมาของเขา โดยเฉพาะ “ผม” เกิดความรู้สึกผิดในการตายของลูกสาวเพราะมัวสนใจแต่การทำงานจนละเลยแม้แต่งานศพของเธอ

3.2.3 ประวัติและผลงานของกฤษณา อโศกสิน และเนื้อเรื่องย่อเรื่อง ปูนปิดทอง

กฤษณา อโศกสิน เป็นนามปากกาของ นางสุกัญญา ชลศึกษ์ เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2574 ที่ตำบลสำราญราษฎร์ กรุงเทพฯ เป็นบุตรของนายกระมล และนางทองโปร่ง ชลศึกษ์ เริ่มเข้ารับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาที่จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำเร็จระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 แผนกวิทยาศาสตร์ จากโรงเรียนราชินี และเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่มีความจำเป็นต้องลาออกมาประกอบอาชีพราชการ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในตำแหน่งบรรณารักษ์ห้องสมุดกรมประมง เวลาต่อมาลาออกจากราชการเพื่อมาประกอบอาชีพนักเขียน เมื่อปี พ.ศ. 2531 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประเภทนวนิยาย

กฤษณา อโศกสิน เริ่มสร้างสรรค์งานเขียนครั้งแรกขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้เริ่มเขียนงานประเภทบทร้อยกรอง จากนั้นจึงเขียนเรื่องสั้นเรื่องแรก ชื่อว่า ของขวัญปีใหม่ลงในหนังสือไทยใหม่วันจันทร์ โดยใช้นามปากกาว่า กัญญาชลา จากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2497 ได้เขียนนวนิยายเรื่องแรก ชื่อเรื่อง ชีวิตเป็นของเรา ถูกตีพิมพ์ในนิตยสารศรีสัปดาห์ และได้ใช้นามปากกาว่า กฤษณา อโศกสิน เป็นครั้งแรกเมื่อเขียนนวนิยายเรื่อง วิหคที่หลงทาง ลงในหนังสือสตรีสาร ในปี พ.ศ.2501 นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2497 จนถึงปัจจุบัน ได้เขียนนิยายไว้ทั้งหมดมากกว่าหนึ่งร้อยเรื่อง และได้ถูกตีพิมพ์ลงในนิตยสารมีชื่อหลายฉบับ ได้แก่ ศรีสัปดาห์ สฤตไทย สตรีสาร แม่ศรีเรือน นพเก้า แม่บ้านศรีเรือน ศรีสยาม ขวัญจิต นาทีทอง ลลนา สาวสวย ขวัญเรือน ลูก คิฉินและกุลสตรี ซึ่งงานเขียนของอีกหลายเรื่องที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ จึงถูกขนานนามว่าเป็น ราชีแห่งสวนอักษร โดยแท้ (อ้างอิงใน <http://www.positiongmag.com/Magazine/Details.aspx>) ในปี พ.ศ.2521 นวนิยายเรื่อง เรือมนุษย์ ได้รับรางวัล ส.ป.อ. และในปี พ.ศ. 2515 นวนิยายเรื่อง ตะวันตกดิน ก็ได้รับรางวัล ส.ป.อ. อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีนวนิยาย

อีกหลายเรื่องที่ได้รับรางวัลดีเด่น และชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เช่น รากแก้ว ฝันกลางฤดูฝน ไม้ผลัดใบ ลมที่เปลี่ยนทาง บ้านขนนก เป็นต้น นวนิยายเรื่อง ปูนปิดทอง ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี พ.ศ.2528

ปูนปิดทอง เป็นนวนิยายที่เกี่ยวกับปัญหาของครอบครัวในสังคมไทยส่วนใหญ่ ซึ่งมีตัวละครเอกคือ สองเมือง และบาตี ทั้งคู่มีปัญหาครอบครัวที่เหมือนกัน กล่าวคือ ต่างมาจากครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกันซึ่งทั้งคู่มีความขมขื่นใจมาก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่บาตีพยายามทำความเข้าใจในปัญหาดังกล่าว และชักจูงให้สองเมืองลืมความขมขื่นใจในวัยเด็ก โดยให้โอกาสแก่พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ ด้วยเหตุนี้สองเมืองจึงรักบาตีและมั่นใจว่าชีวิตคู่ของเขาและเธอจะไม่ล้มเหลวเช่นเดียวกับชีวิตของพ่อแม่ พวกเขาตั้งใจว่าจะจะเป็นพ่อแม่ที่เป็นตัวอย่างที่ดีไม่ใช่เป็นเพียงรูปหล่อด้วยปูนที่ปิดทอง ซึ่งยอมไร้ค่าเพราะเป็นเพียงปูนที่ปิดทองเท่านั้น

3.2.4 ประวัติและผลงานของนิคม รายชวา และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก

นิคม รายชวา เป็นนามปากกาของนายนิคม กอบวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2487 ที่ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเมืองชลียง และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากนั้นเข้าทำงานในบริษัทน้ำมันปิโตรเลียมที่กรุงเทพฯ หลังจากนั้นเปลี่ยนไปทำงานอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทางภาคใต้ ระยะเวลาหลังสนใจการเกษตรแบบคนต่างเมืองจึงลงมือทำสวนโกโก้ โดยเขาเพาะป่าเป็นร่องและใช้แนวไม้เป็นร่มไพร แต่กลับทำให้โกโก้เสียหายหมดทั้ง 50,000 ต้น ปัจจุบันจึงหันมาเรียนรู้จากเกษตรกรในท้องถิ่นดั้งเดิมเพื่อทำสวนยางพาราอยู่ที่ปักษ์ใต้ (อ้างอิงใน http://www.thaiwriter.net/sea_write/nikom.htm)

นิคม เริ่มเขียนเรื่องสั้นในปี พ.ศ.2510-2516 เขียนเรื่องสั้นไว้สิบกว่าเรื่อง เช่น เรื่องสั้น ชื่อ ข่อยย่ำรู้เลย ซึ่งตีพิมพ์ในวิทยาสารปริทัศน์ ฉบับวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2513 ได้รับรางวัลที่สองจากบริษัททองแมน ไทยวัฒนาพานิช นิคมจึงหยุดเขียนหนังสือไประยะหนึ่งและกลับมาเขียนอีกในปี พ.ศ. 2525 โดยเขียนเรื่องสั้น เรื่อง บ่ายแห่งหมอกควันหลง ลงในวารสาร แลได้ผลงานของนิคม รายชวา ได้แก่ เรื่องสั้นชื่อ คนบนต้นไม้ (พ.ศ. 2531) นวนิยายเรื่อง ตะกวดกับคอบุ ซึ่งได้รับรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2526 และนวนิยายเรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2527 และนวนิยายเรื่องเดียวกันนี้ยังได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี พ.ศ. 2531

ตลิ่งสูง ชุงหนัก เป็นเรื่องราวของควาญช้างชื่อ ค่างาย เขาเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมตลิ่งลำน้ำยมกับภรรยาชื่อ มะจัน และบุตรชายชื่อ แอ ค่างายเป็นควาญช้างที่มีความผูกพันกับช้างชื่อ พลายสุด ซึ่งเขาเลี้ยงดูมาตั้งแต่เป็นลูกช้าง ต่อมาพ่อของค่างายขายพลายสุดให้กับพ่อเลี้ยงเพื่อนำเงินมารักษาตัว ค่างายจึงพยายามหาทางที่จะนำพลายสุดเพื่อนร่วมชีวิตของเขากลับมา โดยเขาต้องทำงานหนักทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นช่างแกะสลัก รับจ้างลากซุง และช่างตัดฟืนสัตว์ ซึ่งการต่อสู้เพื่อนำพลายสุดกลับมานั้นก็ทำให้เขาได้เรียนรู้สัจจะธรรมแห่งชีวิตมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียคนที่รัก ความผิดหวัง ความล้มเหลว ตลอดจนมิตรภาพและความรักในครอบครัว

3.2.5 ประวัติและผลงานของมาลา คำจันทร์ และเนื้อเรื่องย่อเรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม

มาลา คำจันทร์ เป็นนามปากกาของนายเจริญ มาลาโรจน์ เกิดเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ที่บ้านเลขที่ 196 หมู่ที่ 5 ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นบุตรคนที่ 4 ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 7 คน เริ่มเข้ารับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ที่โรงเรียนบ้านสันติวัน เชียงราย ต่อมาได้ย้ายไปศึกษาต่อระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศิริมาตย์ฯ เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 นั้นได้ทำการบรรพชาเป็นสามเณรพำนัก ณ วัดชัยมงคล เป็นเวลา 1 พรรษา ทำให้เข้าศึกษาในชั้นระดับชั้นมัธยมศึกษาเข้าไป 1 ปี หลังจากนั้นก็เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ในหลักสูตร ป.กศ. ชั้นต้น เมื่อสำเร็จการศึกษาก็สอบบรรจุเข้ารับราชการครูครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2514 ที่โรงเรียนสุวรรณราชวิทยาลัย อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 จึงลาออกเพื่อศึกษาต่อที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต ในปี พ.ศ. 2519 และในปี พ.ศ. 2525-2529 ได้เข้าทำงานเป็นผู้ช่วยบรรณารักษารณนหนังสือ (หนังสือรายเดือนในเครือบริษัทเกร็ดไทย) ในปี พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาจารึกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากรแล้วเข้าทำงานเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทยที่ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยหอการค้า จากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 จึงได้ลาออกมารับราชการเป็นอาจารย์ประจำที่ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่ทำการสอนได้เพียง 6 เดือนก็ลาออกเพื่อประกอบอาชีพนักเขียนอิสระ ด้านชีวิตครอบครัว มาลา คำจันทร์ สมรสกับนางสาวณัฐยาภรณ์ ไชยหล้า เมื่อปี พ.ศ. 2523 ปัจจุบันมีบุตรธิดารวม 2 คน และอาศัยอยู่บ้านพักที่ตำบลบ้านศาลา จังหวัดเชียงใหม่

ในด้านทักษะงานเขียนนั้นเริ่มส่อแววในการเป็นนักเขียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลงานเขียนชิ้นแรกที่เขียนยาวคือ นิราศผาโงง ซึ่งถือเป็นงานเขียนชุดแรก ผลงานชิ้นต่อมาได้แก่ นิราศลานนา นิราศธูติ และนิราศพระลอ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515 ได้เขียนงานร้อยแก้วเป็นครั้งแรกคือเรื่องสั้น “คนผมยาว” โดยใช้นามปากกาว่า ก้าว จันค้ำน้อย และในปี พ.ศ. 2521

เรื่องสั้น “เจ้าที” ได้รับรางวัลช่อการะเกดจากนิตยสารถนนหนังสือ และงานเขียนประเภทเรื่องสั้น ได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรกคือ รวมเรื่องสั้นวันเวลาที่ผ่านเลย (กรุงเทพฯ: ดวงกมล, 2521) โดยใช้นามปากกาว่า มาลา คำจันทร์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มาลา คำจันทร์ เป็นนักเขียนอิสระที่มีผลงานหลากหลายและหลาย ๆ ของเขาก็ได้รับรางวัลทางด้านวรรณกรรมมากมาย เช่น เรื่อง “ใบไม้สี่เหลือง” ได้รับรางวัลรองชนะเลิศเรื่องสั้นของสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2523 เรื่อง “หมู่บ้านอาบจันทร์” ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทบันเทิงคดี หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น จากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้นตลอดจนเรื่อง “เจ้าจันทร์ผมหอม” ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี พ.ศ. 2534 (อ้างใน <http://www.lannaworld.com/person/Mala.htm>)

เจ้าจันทร์ผมหอม เป็นการเล่าเรื่องราวของเจ้าจันทร์ เจ้านางเชื้อสายเชียงใหม่ที่มีศรัทธาแรงกล้าในการจะนำผมหอมของนางที่เลี้ยงมาไว้ถึง 5 ปี ไปบูชาพระธาตุอินแขวนอันเป็นพระธาตุประจำปีเกิดของนางเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตน และขอให้คุ้มครองเจ้าหล้าอินทะคนรักของนางให้หายจากอาการเจ็บปวด ทั้งยังเพื่อเป็นการเสี่ยงทายด้วยว่า หากผมหอมของนางนั้นสามารถลอดพระธาตุไปได้ นางจะได้สมปรารถนาในรักกับเจ้าหล้าอินทะ แต่หากผมนางไม่สามารถลอดผ่านพระธาตุได้ นางก็จะยินยอมแต่งงานกับพ่อเลี้ยงเชื้อสายชาวหงสาวดีตามที่ได้อัดน้าวจากพ่อและเจ้าแม่

3.2.6 ประวัติและผลงานของวินทร์ เลียววาริณ และเนื้อเรื่องย่อเรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน

วินทร์ เลียววาริณ เป็นชื่อจริงนามสกุลจริง เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2499 ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นหนึ่งในจำนวนพี่น้อง 10 คนของบ้านที่เปิดร้านขายรองเท้า เริ่มเข้าการศึกษา ระดับชั้น ป.1-ม.3 ที่อำเภอหาดใหญ่ แล้วเข้ามาสอบเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนบดินเดชา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วเดินทางไปทำงานที่ประเทศสิงคโปร์เป็นเวลาสามปีต่อมาปี พ.ศ. 2526 เขาเดินทางไปใช้ชีวิตที่อเมริกา 2 ปี ในฐานะสถาปนิก นักตกแต่งภายในนักออกแบบกราฟฟิก กลับมาเมืองไทยก็ผันตัวเองไปทำงานด้านโฆษณาและเป็นนักเขียนในที่สุดเขียนเรื่องสั้น เรื่อง “โลกนิพิพาน” ได้รับการตีพิมพ์ช่อการะเกด และได้รับรางวัลช่อการะเกดยอดเยี่ยมประจำปี พ.ศ. 2535 โดยเรื่องสั้นเรื่องนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษลงในนิตยสาร Caravan ภาคภาษาอังกฤษ และยังได้รับการแปลเป็นบทภาพยนตร์สั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 เขียนเรื่องสั้น เรื่อง “การหนีของราช โลกสามใบของราชผู้ เอกเทศ” ได้รับรางวัลช่อการะเกดยอดเยี่ยมอีกครั้ง ผลงานรวมเรื่องสั้นสองเรื่องอันได้แก่ อาเพศกำสรวล (2537) สมุดปกดำกับใบไม้สี่แดง (2537) ได้รับรางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชยตาม

ลำดับจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2538 พร้อมกันนั้นนวนิยายเรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (2537) ยังได้รับรางวัลดีเด่น รวมเป็นสามเล่มสามรางวัลในปีเดียวกัน ก่อนที่นวนิยายเรื่องดังกล่าวจะได้รับรางวัล ซีไรต์ในปี พ.ศ. 2538 ผลงานรวมเรื่องสั้นชุดล่าสุดคือ เดือนช่วงดวงเด่นฟ้าดาดาว (2538) รวมเรื่องสั้น-บทความ "ถึงมีชีวิตที่เรียกว่าคน" ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี พ.ศ.2542 ปัจจุบันทำงานโฆษณาและเขียนหนังสือ และสมรสแล้ว (อ้างอิงใน http://www.thaiwriter.net/sea_write/vin.htm)

ผลงานเขียนของวินทร์ เลียววาริณ ที่รวมเล่มแล้ว ได้แก่ อาเพศกำสรวล (รวมเรื่องสั้น) สมุดปกดำกับใบไม้สีแดง (รวมเรื่องสั้น) อาเพศกำสรวล (รวมเรื่องสั้น) เดือนช่วงดวงเด่นฟ้าดาดาว (รวมเรื่องสั้น) ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (นวนิยาย) ถึงมีชีวิตที่เรียกว่าคน (รวมบทความและเรื่องสั้น)

ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน เรื่องราวการจำลองภาพเหตุการณ์ทางการเมือง นับตั้งแต่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันไม่ค่อยจะเต็มใบ ในช่วงกว่า 60 ปีที่มีการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย แต่ละยุคนั้นก็มีการถ่ายเทอำนาจจากกลุ่มบุคคลหนึ่ง ไปหาอีกบุคคลหนึ่ง โดยผู้เขียนถ่ายทอดผ่านการดำเนินชีวิตของบุคคลสองคนที่แตกต่างกันในด้านการใช้ชีวิตและด้านอุดมการณ์ แต่กระนั้นทั้งสองมีจุดหมายปลายทางเดียวกัน นั่นคือเพื่อการได้มาซึ่งความสุขของบ้านเมือง การมีสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันซึ่งหมายถึง การมีประชาธิปไตยที่เต็มใบ แต่วิถีชีวิตของพวกเขากลับเดินบนแนวเส้นขนานกันที่ไม่อาจร่วมทางกันได้ ซึ่งดำเนินเรื่องโดยชายชราสองคน คือ พล.ต.ต. ตู๋ย พันแจ่ม (อดีตตำรวจฝีมือดี เป็นหนึ่งในตำรวจสมัยนั้นที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ยอมหักไม่ยอมงอไม่โอนอ่อนไปตามอำนาจ) และหลวงกฤษฎาวิจิตร (อดีตบุรุษผู้มีสองด้าน เคยเป็นคุณหลวงผู้สูงศักดิ์ แต่ถูกความผันผวนทางการเมืองบังคับให้กลายเป็นโจร เกือบจะระบอบเผด็จการ และต่อสู้กับมันด้วยวิธีการของเขาเอง มีความรักชาติไม่น้อยไปกว่ากลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเมืองในสมัยนั้น) มาพบกันอีกครั้ง และหวนรำลึกถึงความหลังตั้งแต่ที่พบกันครั้งแรก ในฐานะศัตรูระหว่าง ร.ต.ต. ตู๋ย พันแจ่ม และเสื่อย้อย ในยุคเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีแต่ความวุ่นวาย ซึ่งทั้งคู่ต่างได้รับผลกระทบจากความผันผวนทางการเมือง และต้องต่อสู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ มาโดยตลอด ถึงแม้จะอยู่คนละฝ่ายและมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ทั้งคู่มีจุดหมายเดียวกันคือ รักความเป็นชาติ ความเป็นประชาธิปไตย เหตุการณ์ทางการเมืองผ่านไปมากมาย รวมถึงการล่มสลายของพรรคคอมมิวนิสต์ด้วย จนในที่สุดทั้งคู่ได้กลายมาเป็นเพื่อนกันในขณะที่การเมืองไทยกำลังแปร โลมเข้าสู่ยุคของนักธุรกิจนานาชาติที่ใช้นักการเมืองเป็นฐานในการทำธุรกิจ

3.2.7 ประวัติและผลงานของวิมล ไทรนันทน์ และเนื้อเรื่องย่อ เรื่อง อมตะ

วิมล ไทรนันทน์ เปลี่ยนชื่อมาเป็น วงษ์ศฤงษ์ ไทรนันทน์ เมื่อหลายปีก่อน เพื่อแก้เคล็ดเพราะป่วยหนักและหวังจะให้ชีวิตดีขึ้น เขาเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2498 พื้นเพเป็นชาวอำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม แล้วอพยพครอบครัวมาสู่ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เคยรับราชการเป็นครูอยู่ 10 ปี แล้วลาออก เคยทำงานเป็นบรรณาธิการสำนักพิมพ์ทานตะวัน และเป็นบรรณาธิการสมทบบริษัทต้นอ้อ จำกัด พร้อมกับสร้างสรรค์งานวรรณกรรมจนพอมือชื่อเสียงจากการเขียนหนังสือและด้วยความเบื่อหน่ายต่อระบบราชการ จึงตัดสินใจลาออกมาเปิดสำนักพิมพ์ทานตะวัน เพื่อตีพิมพ์งานของตัวเองและเพื่อนพ้อง รวมถึงการตัดสินใจเป็นบรรณาธิการนิตยสาร "เพื่อนนักอ่าน" อีกระยะหนึ่ง มีผลงานที่รวมเล่ม ทั้งเรื่องสั้นและนวนิยาย รวม 12 เล่ม ดังนี้ แมงมุมอ้วน (เรื่องสำหรับเด็ก) พิมพ์ พ.ศ. 2525, กระแสมดที่พัดกลับ (รวมเรื่องสั้น) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2526 ตีพิมพ์แล้ว 3 ครั้ง, ฐ (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2527 ตีพิมพ์แล้ว 5 ครั้ง, คนจน (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2530 ตีพิมพ์แล้ว 5 ครั้ง, คนทรงเจ้า (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2531 ตีพิมพ์แล้ว 5 ครั้ง และถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์, โลกพระนาง (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2532 ตีพิมพ์แล้ว 3 ครั้ง, วันฟ้าหม่น (รวมเรื่องสั้น) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2533 ตีพิมพ์แล้ว 3 ครั้ง, ผู้ไขว่คว้า (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2534, ดวงเดือนในห้วงน้ำ (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2534 ตีพิมพ์แล้ว 2 ครั้ง, นิกส์เอดส์ (รวมเรื่องสั้น) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2538, ข้าวแผ่นดิน (นวนิยาย ยาว 957 หน้า) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2539 และ อมตะ (นวนิยาย) พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2543 และเป็นนวนิยายซีไรต์ ประจำปี 2543 (อ้างใน <http://www.pantip.com/cafe/library/writer/vimol/profile.html>)

อมตะ การนำเสนอกระแสโลกที่ร้อนแรงและล้ำสมัยถูกนำเสนอในรูปแบบของ วิวาทะระหว่างวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับศาสนาแนวพุทธที่ท้าทายคำตอบเป็นอย่างยิ่ง ผ่านตัวละครเอกสองคน ได้แก่ "พรหมินทร์" ผู้เสนอเหตุผลสนับสนุนให้ออกกฎหมายรองรับการโคลนมนุษย์เพื่อนำมาเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ ในขณะที่ตัวละครเอก "อรชุน" มนุษย์โคลนที่ "พรหมินทร์" สร้างขึ้นกลับมีมุมมองตรงกันข้าม โดยพยายามชี้ให้เห็นปัญหาหลากหลายที่จะตามมา แนวคิดสำคัญที่สุดคือการทำที่ผู้เขียนให้ "อรชุน" คือตัวแทนของการนำปรัชญาแนวพุทธมาเสนอเปรียบเทียบหลายแง่มุม โดยเฉพาะเป้าหมายของพระพุทธศาสนา ที่ต้องการให้มนุษย์วิวัฒนาการตนเองไปสู่ขั้นสูงสุด คือ หลุดพ้นจากสถานะแห่งไตรลักษณ์ หรือที่เรียกกันว่า "นิพพาน" เพื่อจะได้ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก นั่นคือความเป็น "อมตะ" ในที่สุด "พรหมินทร์" ก็สามารถผลักดันให้รัฐบาลออกกฎหมายเพื่อรองรับการโคลนมนุษย์เพื่อการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะได้สำเร็จ และในที่สุด

"พรหมินทร์" เปลี่ยนถ่ายสมองไปไว้ในร่างกายของ "อรชุน" ได้อย่างน่าอัศจรรย์ ร่างใหม่ของพรหมินทร์ ธนบดีนทร์" จะมีชีวิตยืนยาวต่อไปอีกนานแสนนาน ทราบเท่าที่เขาพอใจ จึงเป็นคำถามที่ผู้อ่านต้องตัดสินใจว่าระหว่าง "พรหมินทร์" กับ "อรชุน" ใครคือผู้ชนะที่แท้จริงกันแน่ ?

3.2.8 ประวัติและผลงานของเดือนวาด พิมวนา และเนื้อเรื่องย่อเรื่อง ช่างตำราญ

เดือนวาด พิมวนา เป็นนามปากกาของ พิมใจ จุกถิ่น นักเขียนสตรีจากภาคตะวันออก เกิดเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2512 ในครอบครัวชาวจังหวัดชลบุรี จบการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี ทำงานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอยู่ระยะหนึ่งก่อนลาออกมาเขียนหนังสืออย่างจริงจัง ผลงานเรื่องสั้นเรื่องแรก "สายลมที่พัดผ่านสวนร้าง" ตีพิมพ์ในนิตยสารแพรว เมื่อปี พ.ศ. 2532 เรื่องสั้นของสามเรื่อง ได้แก่ "รอยภาพ" (2535) ได้ระดับช่อการะเกด เรื่องสั้น "ผู้บรรลู่" (2536) ได้ระดับช่อการะเกด โดยควบรางวัลเรื่องสั้นช่อการะเกดยอดเยี่ยมและรางวัลช่อการะเกดยอดเยี่ยม นับเป็นนักเขียนหญิงคนแรกที่ได้รับการประดับช่อสองหน และได้รับรางวัลยอดเยี่ยมและยอดเยี่ยมสองรางวัลในเรื่องสั้นเรื่องเดียวกัน ผลงานรวมเรื่องสั้นเรื่องแรกคือ "หนังสือเล่มสอง" ตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2539 และเป็นหนึ่งในเจ็ดเล่มสุดท้ายในการประกวดรางวัลซีไรต์ ปัจจุบันเธอพักหลักเขียนหนังสืออยู่ที่บ้านเกิดและมีเรื่องสั้น เรื่องสั้นขนาดยาว ชื่อ "การแบกโลกของข้าพเจ้า" ตีพิมพ์ในมติชน ในปี พ.ศ. 2546 นวนิยาย "ช่างตำราญ" ก็ได้รับรางวัล ซีไรต์ทำให้เดือนวาด พิมวนาได้เป็นนักเขียนหญิงคนที่ 4 ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ต่อจาก กฤษณา อโศกสิน, จิระนันท์ พิตรปรีชา และอัญชัน สำหรับนวนิยายเรื่องช่างตำราญนับเป็นนวนิยายเล่มแรกและเป็นหนังสือเล่มสองของ เดือนวาด" ช่างตำราญ"เริ่มเขียนลงตีพิมพ์เป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ เป็นตอนสั้นๆ แต่เค้าโครงเป็นนวนิยายส่วนตัวละครในเรื่องกว่า 50 เปอร์เซนต์ มีตัวตนจริงแต่เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่จินตนาการขึ้นมา (อ้างใน <http://www.thaimental.com/aspwebboard/Question.asp>)

ช่างตำราญ เป็นเรื่องราวของเด็กชายกำพล ที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และน้องชายในชุมชนห้องแถวคุณแม่ทองจันทร์ แล้ววันหนึ่งชีวิตของกำพลก็เปลี่ยนไปเมื่อแม่ของเขาหนีพ่อไป พ่อจึงต้องเอน้องชายที่ยังเล็กอยู่ไปฝากย่าเลี้ยง และด้วยอาชีพรับจ้างของพ่อจึงทำให้กำพลต้องมีชีวิตไม่ต่างจากเด็กที่ถูกทอดทิ้งไว้ที่ชุมชนห้องแถวคุณแม่ทองจันทร์ กำพลเรียนรู้การใช้ชีวิตใหม่ที่ขาดครอบครัวเช่นนี้กับเพื่อนบ้านที่คุ้นเคย และเพื่อนฝูงที่ให้ความกรุณาตามอัธยาศัย แต่ถึงอย่างไรกำพลยังคงมีความหวังอยู่เสมอที่จะได้อยู่กับพร้อมหน้ากับครอบครัวอีกครั้ง

4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการอ่านหนังสือ ประกอบการอ่าน และนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์

ปัญหาสำคัญของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันอย่างหนึ่งคือ การขาดแคลนกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ นอกเหนือไปจากการมุ่งมั่นส่งเสริมความฉลาดทางสมองเพียงอย่างเดียว เพราะ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นหากระบบการศึกษาไม่สามารถปลูกฝังจิตใจให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีทักษะความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีแล้ว ก็จะเหตุให้เกิดปัญหาสังคมได้ เช่น ปัญหาด้านศึกษา การตัดสินใจทำร้ายตนเองด้วยการเสพยาเสพติด หรือฆ่าตัวตายเมื่อเผชิญกับภาวะความผิดหวัง เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่แสดงถึงความล้มเหลวด้านการบริหารอารมณ์ตนเอง โดยไม่สามารถอดทนรอคอยเพื่อนำชีวิตไปสู่เป้าหมายที่ตนวางไว้ในอนาคต อันเป็นปัจจัยที่ทำให้ปัญหาสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการปรับสร้างแผนการเรียนรู้ใหม่ให้เหมาะสมแก่การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี กำลังเป็นทิศทางใหม่ของรูปแบบการศึกษาในสังคมไทยและอาจหมายถึงการปรับเปลี่ยนคุณภาพของเยาวชน ในกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปลี่ยนไปคือ การมุ่งเน้นการพัฒนาการให้สมบูรณ์และสมดุลระหว่างจิตใจ ร่างกาย จิตวิญญาณ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติรอบตัวเรา ดังที่ เทอดศักดิ์ เดชคง (2542, หน้า 62-65) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษายุคใหม่ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เน้นความรู้สึกการมีปฏิสัมพันธ์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์เริ่มจะเป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิชาการมาหลายปีแล้ว ทั้งนี้แต่เดิมเราเข้าใจกันว่ามีแต่ความฉลาดทางสติปัญญาเท่านั้นที่จะสามารถบ่งบอกระดับของความสำเร็จในชีวิต แต่งานวิจัยหลายเรื่องกลับเป็นไปในทิศทางที่ว่าความฉลาดทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียวยังไม่พอที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จ และมีความสุขในสังคม ซึ่งทักษะทางอารมณ์ที่จะช่วยเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ไปทำตามเป้าหมายสำคัญคือ เป็นคนดี มีความสุข ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและเป้าหมายอันประกอบด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็นเสมือนการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เรย์อ้อมไม่เบียดเบียนผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความยากลำบาก ในปัจจุบันความรู้สึกเช่นนี้จะลดน้อยถอยลงไปทุกที ดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนอาชีวะยกพวกตีกัน เพราะขาดความเห็นอกเห็นใจ ไม่คิดถึงความลำบากของผู้อื่น ส่วนนักเรียนเมืองก็คอร์รัปชันเพราะเห็นแก่ประโยชน์ของตนเองเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งในทางพุทธศาสนา ธรรมะหมวดพรหมวิหาร 4 เป็นตัวแทนของความเห็นอกเห็นใจได้เป็นอย่างดี คือ การมีเมตตาปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความกรุณาอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ อยากทดแทนต่อผู้มีพระคุณร่วมไปกับอุเบกขาเมื่อมีเหตุสมควรวางเฉย ประการที่สองคือ สติ (Awareness)

เราสามารถสอนการมีสติในรูปแบบต่าง ๆ ได้ด้วยกระบวนการศึกษา ในเบื้องต้นการมีสติหมายถึง การรู้ถึงข้อดีข้อด้อยในตนเอง เพื่อว่าจะเอาเป็นประโยชน์ แก่ใจส่วนบกพร่อง และการรู้เป้าหมาย ของชีวิตก็ทำให้ดำเนินกิจการต่าง ๆ อย่างมีจุดหมาย เมื่อบุคคลรู้สติก็จะปรับปรุงตนเองให้เรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และสามารถกำหนดเป้าหมายแนวทางในการดำเนินชีวิตได้สำหรับการมีสติที่ สูงกว่านั้นหมายถึงการมีสติในสติปัญญา 4 ซึ่งนอกจากจะช่วยสงบจิตใจจากความว้าวุ่นลงไปแล้ว สติยังทำให้เข้าใจความหมายของชีวิต การเปลี่ยนแปลงอันเป็นธรรมชาติ เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้วจะ เป็นแรงกระตุ้นการพัฒนาเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและเมื่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริง ๆ ก็ย่อมสามารถวางแผนรับมือกับปัญหาให้ลุล่วงคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนประการสุดท้ายคือ การแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Solving/Stress Management) ความขัดแย้งอาจแบ่งได้เป็นความ ขัดแย้งทางอารมณ์ในตนเอง ได้แก่ ความเครียด อารมณ์โกรธเกลียด ซึ่งนอกจากจะทำให้จิตใจ ไม่สบายแล้ว ร่างกายยังได้รับผลกระทบจนอาจเจ็บป่วยด้วยโรคหลายชนิด อีกด้านหนึ่งเป็น ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือธรรมชาติ หากมีการแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องคือ แก้ตามเหตุ ตามผลโดยใช้ปัญญาจึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อนำแนวคิดความสัมพันธ์ ของความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรมในการเรียน การสอน ผลปรากฏว่าสามารถลดเหตุการณ์การชกต่อยในหมู่นักเรียนลงไปกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ ทศพร ประเสริฐสุข (2542, หน้า 30-31) ยังกล่าวอีกว่า ถ้านักการศึกษาให้ความ สำคัญของความฉลาดทางอารมณ์น้อยเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาเมื่อนักเรียนออกไปประกอบอาชีพ นักการศึกษาปัจจุบันจึงต้องเพิ่มความสนใจด้านความฉลาดทางอารมณ์ให้มากขึ้นพร้อมกับการ ส่งเสริมด้านฉลาดทางสติปัญญาให้ได้สัดส่วนที่พอเหมาะ เมื่อนักเรียนจะออกไปประกอบอาชีพ จะได้ประสบความสำเร็จและมีความสุข เพราะมักพบว่า คนที่มีระดับความฉลาดทางสติปัญญาสูง แต่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ มักจะเป็นคนที่มีลักษณะอวดเก่ง เอาตัวเองเป็นใหญ่ ไม่ค่อย เป็นมิตร ไม่มีลักษณะการนอบน้อมถ่อมตน เพราะมั่นใจในตัวเองสูง ทะเยอทะยาน วิตกกังวล คิดมาก ว่าเหว่ เหงา ขาดมิตร ดังนั้นเราจึงควรพัฒนาทักษะความฉลาดทางสมองและอารมณ์ให้ เท่าเทียมกันเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความสามารถและมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี

ในช่วงแรก ๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้ความสนใจทางด้านความฉลาดทาง สติปัญญามาก มีการพัฒนาแบบทดสอบวัดความฉลาดทางสติปัญญาจนได้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานเป็นที่น่าเชื่อถือ เช่น Standford-Binet และของ Wechsler เป็นต้น ล่วงมาถึงปี ค.ศ.1983 Howard Gardner ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ในหนังสือชื่อ “Frames of mind” โดยได้ให้แนวคิดว่าความสำเร็จของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา เพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับความฉลาดทางอารมณ์ด้วย ต่อจากนั้นได้มีการศึกษาที่น่าสนใจ

เช่น ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่ทำการศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงานโดยการศึกษาระยะยาวจนถึงวัยกลางคน พบว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาและได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง ๆ มักไม่ค่อยประสบความสำเร็จเมื่อเทียบกับนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่าทั้งในด้านหน้าที่การงานและความสุขในชีวิตครอบครัว และจากการศึกษาเด็กในรัฐ Massachusetts จำนวน 450 คน ติดตามจนถึงวัยกลางคนพบว่า ความฉลาดทางสติปัญญา มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับความสำเร็จทางการงาน (Goleman, 1995, p.35) จากแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น จึงทำให้การศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ เริ่มแพร่หลายมากขึ้น โดยความเชื่อแนวใหม่ที่จะเน้นว่า คนที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีทั้งความฉลาดทางสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ประกอบกันจึงมีการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์มากขึ้นเป็นลำดับ มีการแยกแยะความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ว่า แต่ละกิจกรรมนั้นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จควรเป็นความสามารถประเภทใด ตัวอย่างเช่น

- ความสำเร็จในด้านการเรียน ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ IQ
- ความสำเร็จด้านการแก้ปัญหาแต่ละด้าน ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ IQ
- ความสำเร็จในการทำงาน ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ IQ+EQ
- ความสำเร็จในการรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ปัจจัยส่งผลมากที่สุดคือ EQ
- ความสำเร็จในการปรับตัว ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ EQ
- ความสำเร็จในการปกครองคน ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ EQ
- ความสำเร็จในด้านชีวิตคู่ ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ EQ

จะเห็นได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญไม่แพ้ความฉลาดทางด้านสติปัญญาอย่างที่แดเนียล โกลแมน (Goleman, 1998, p.43) ได้กล่าวไว้ว่า ความฉลาดทางสติปัญญา และความสามารถทางด้านเทคนิคหรือทักษะทางเทคนิค (technical skills) มีความสำคัญแต่ความฉลาดทางอารมณ์ยิ่งมีความสำคัญมากในการเป็นผู้นำ (leader)

บุคคลที่ได้ให้ความสำคัญ และให้ความสนใจในเรื่องความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์เป็นอย่างมากคือ แดเนียล โกล์แมน (Daniel Goleman) เขาได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์หลายเล่ม และล่าสุดในปี 1978 มีบทความใน Harvard Business Review (November, December, 1998) เรื่อง "What Makes a Leader" ซึ่งให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อการเป็นผู้นำ นอกจากนี้ โกลแมนยังได้ตั้งสถาบันฝึกนักบริหารทางด้านความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ซึ่งตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยรัฐเจอร์ซี (Rutger University) ส่วนแรงหนุนที่สำคัญที่ทำให้ คนหันมาสนใจเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กันมากขึ้นนั้นมาจากบทความที่ลงในนิตยสารไทม์ (Time) เมื่อปี 1995 ซึ่งเน้นว่าความสำเร็จของบุคคลนั้น ความฉลาดทางด้านสติปัญญาจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้แค่ 20%

และ 80% เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ทำให้นักบริหารและบุคลากรในวิชาชีพต่าง ๆ ตื่นตัวที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ ดีซี แมคเคลแลน (D.C.McClelland) ที่ได้เคยกล่าวไว้ว่า คนที่จะประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมุ่งที่ความสำเร็จของงาน และต้องสามารถสนองความต้องการอีกประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (need for affiliation) ด้วย

แม้ในปัจจุบันหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจะเปลี่ยนแปลงไปเพื่อปรับปรุงให้เนื้อหาและสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับโลกสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น แต่สาระการเรียนรู้หลักๆ ของการเรียนการสอนก็ยังคงดำรงไว้ เช่น การพัฒนาทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียน อันถือเป็นรากฐานสำคัญในระบบการศึกษาไทยและยังแสดงความเป็นเอกราชของชาติไทย ทั้งนี้จึงมีผู้วิจัยหลายท่านที่ผลิตงานวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย อาทิ งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน หรือหนังสืออ่านนอกเวลาในแง่มุมต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา เช่น ผลงานวิจัยของ เนาวรัตน์ สวินทร์ (2525, หน้า 112) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์หนังสืออ่านนอกเวลาประเภทสารคดีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยสรุปว่า หนังสือประเภทเรื่องสั้นเหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสือนอกเวลาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนสารคดีให้คุณค่าแก่นักเรียนมากที่สุดในด้านความคิดสร้างสรรค์ รองลงมาคือ ความรู้ ส่วนปัญหาที่ครูประสบในการให้นักเรียนอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาคือ ห้องสมุดไม่ได้จัดหนังสือไว้ให้มากเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของ ผจง อุบลเลิศ (2525, หน้า 84) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์หนังสืออ่านนอกเวลาประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยาย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรพุทธศักราช 2524 ผลการวิจัยสรุปว่า หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยายที่นำมาวิเคราะห์ในด้านองค์ประกอบของนวนิยาย ทักษะของผู้แต่ง และศิลปะการประพันธ์มีคุณค่าเฉลี่ยในระดับดีมากและเหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หนังสือประเภทเรื่องสั้นเหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยคือ นักเรียนไม่มีเวลาอ่าน และห้องสมุดจัดบริการหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนเช่นเดียวกัน

ส่วนประเภทของหนังสืออ่านประกอบเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลาที่ได้รับ ความนิยมใช้พบว่า เป็นหนังสือประเภทบันเทิงคดีเช่น เรื่องสั้น และนวนิยายที่สร้างความเพลิดเพลินตลอดจนหนังสือประเภทสารคดีที่ให้ความรู้ เช่น ผลงานวิจัยของ อัมพร ทองใบ (2524, หน้า 93) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยสรุปว่า ครูมีความเห็นว่า เรื่องสั้นมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ

ของนักเรียน ส่วนนวนิยายมีคุณค่าด้านความเพลิดเพลิน ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยคือ นักเรียนขาดความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งงานวิจัยข้างต้นให้ผลการวิจัยเป็นไปในทางเดียวกันกับผลงานวิจัยของ อมรา เทศกรณ์ (2520, หน้า 146) ที่ได้วิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ผลการศึกษาวิจัยว่า ครูส่วนใหญ่มักเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาประเภทสารคดีให้แก่ นักเรียนมากที่สุดเพราะครูกำหนดถึง การอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้มากกว่าการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน รองลงมาคือหนังสืออ่านนอกเวลา ประเภทเรื่องสั้นและนวนิยายตามลำดับ ซึ่งเหตุผลที่ครูเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาประเภทเรื่องสั้น มากกว่านวนิยายเพราะเรื่องสั้นมีหลักการวิเคราะห์ที่สามารรถเข้าใจได้ง่ายกว่านวนิยาย ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าควรเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาประเภทเรื่องสั้นเพราะเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิง ดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว และใช้เวลาในการอ่านน้อย นอกจากนี้ยังได้พบผลงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ หนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลาในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ประเมินคุณค่าและการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในการใช้หนังสืออ่านประกอบ อาทิ ผลงานวิจัยของ สมพร รัศมีสว่าง (2531, หน้า 144) ที่ได้วิจัยเรื่องการประเมินคุณค่าหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ของครูและนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยสรุปว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสืออ่านนอกเวลาให้คุณค่าแก่นักเรียนในด้านความรู้ สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ ในการเรียนการสอนหนังสืออ่าน นอกเวลานั้น ครูจะเน้นให้นักเรียนฝึกอ่านในใจ ส่วนบทหรือยกเรื่องให้ฝึกอ่านทำนองเสนาะ ซึ่งนอกจากนี้ครูได้จัดกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการจัดบริการด้านห้องสมุด เน้นให้อ่านและพูด กระตุ้นเร้าความสนใจให้อ่านโดยชี้แนะวิธีอ่านให้แก่ นักเรียนได้อ่านเอง นักเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่า ได้มีโอกาสอ่านหนังสืออ่านนอกเวลามากที่สุดที่บ้าน และสิ่งจูงใจที่ทำให้ นักเรียนอยาก อ่านคือ การพูดเร้าความสนใจจากครู และเหตุผลที่เลือกอ่านเพราะชื่อเรื่องน่าสนใจ ซึ่งมีผลการ วิจัยเป็นไปตามแนวทางที่คล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของ เขมชาติ อุ๋นโรสง (2523, หน้า 156) ในเรื่อง การศึกษาการเรียนการสอนหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ผลการวิจัยสรุปว่า ประโยชน์ที่ นักเรียนได้รับจากการอ่านคือ ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม ครูเป็นผู้พิจารณาเลือก หนังสือที่กรมวิชาการกำหนดให้นักเรียนเลือกอ่านเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา สิ่งที่ครูเน้นมากใน การสอนคือ คติธรรมการดำเนินชีวิต วัตถุประสงค์โดยการสอนข้อเขียน ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หนังสืออ่านนอกเวลาคือ นักเรียนขาดทักษะในการอ่าน ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย และครูต้องการการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหนังสืออ่านนอกเวลา และท้ายที่สุด ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบ หรือหนังสืออ่านนอกเวลาอีกด้วย

ได้แก่ ผลงานวิจัยของ นางลักษณีย์ ชายหาด (2524, หน้า 187) โดยวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หนังสือเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้นำเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือไปให้ผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดว่า หนังสือเล่มที่จะนำมาวิเคราะห์จะต้องมีผู้ร่วมวิเคราะห์เล่มละ 20 คนขึ้นไป ซึ่งปรากฏว่า ผู้วิเคราะห์หนังสือ 10 เล่ม จากหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 26 เล่ม สรุปผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคุณภาพของหนังสือดังนี้ คุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี 5 เล่ม พอใช้ได้ 5 เล่ม คุณภาพด้านลีลาการเขียนดี 9 เล่ม พอใช้ได้ 1 เล่ม และคุณภาพด้านรูปเล่มดี 5 เล่ม พอใช้ได้ 5 เล่ม

อาจกล่าวสรุปจากผลงานวิจัยข้างต้นทั้งหมดได้ว่า ประเภทของหนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลาที่ได้รับค่านิยมจากการคัดเลือกจากครูและนักเรียนนั้น ได้แก่ หนังสือประเภทสารคดีเพราะให้ความรู้แก่ผู้อ่าน โดยตรง และหนังสือประเภทบันเทิงคดี เช่น เรื่องสั้น และนวนิยาย ตามลำดับ เพราะสามารถสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องสั้นที่มีเนื้อหาไม่ยาวมาก เข้าใจง่าย และสามารถอ่านจบได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งพบว่าครูเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการกระตุ้นการอ่านหนังสือของนักเรียน และยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะของนักเรียนให้เรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างครบถ้วน หรืออาจมีการส่งเสริมทักษะด้านอื่น ๆ เช่น จริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิต เป็นต้น ซึ่งหากครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะเลือกให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดก็สามารถทำได้ เพราะคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้จนถึงดี ส่วนปัญหาในการเรียนการสอนที่พบ ได้แก่ จำนวนของหนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลาในห้องสมุดไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน นักเรียนขาดทักษะการวิพากษ์วิจารณ์ และปัญหาเวลาที่ไม่เพียงพอต่อการอ่านหนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลา จึงจำเป็นจะต้องมีการจัดสัดส่วนของเนื้อหาในรายวิชาให้เหมาะสม หรือการเลือกหนังสือเล่มที่มีความสมดุลในความยาวของเนื้อหาและสาระซึ่งอาจทำได้โดยครูและนักเรียนช่วยกันเลือกหนังสือเล่มที่เหมาะสมที่สุด

การใช้กิจกรรมการอ่านหนังสือประกอบการเรียนของผู้สอนที่สอดคล้องในกิจกรรมการเรียนการสอนจึงไม่เพียงแต่เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถทางวิชาการตามสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เท่านั้น แต่ยังเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น อันเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการเรียนรู้การเข้าสังคม การดำเนินชีวิตที่มีความสุข ตลอดจนการรู้จักอารมณ์ตนเองและผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนสามารถได้รับความรู้รอบตัวต่าง ๆ ของเนื้อหาของเรื่อง รวมถึงการได้เรียนรู้โลกสมมติของตัวละครในเรื่อง บทเรียนชีวิตที่สามารถสัมผัสได้จากความรู้สึกนึกคิดบทสนทนา

พฤติกรรมของตัวละครและทัศนคติของผู้เขียน จนนำไปสู่การคิดและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในที่สุด ดังที่ โรเบิร์ต โรเซนทาล (อ้างใน เทอดศักดิ์ เดชคง, 2543, หน้า 44) นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจ เห็นใจผู้อื่น โดยสร้างแบบทดสอบที่เรียกว่า PONS (Profile of Nonverbal Sensitivity) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสามารถในการจับความรู้สึกของผู้อื่นโดยดูจากสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ อย่างหนึ่งอย่างใดของตัวละคร โดยทำการทดสอบผู้เรียน 1,000 กว่าคน พบว่า ผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงมากจะเรียนหนังสือได้ดีกว่ากลุ่มที่ด้อยความสามารถในการอ่านอารมณ์ (ตัวละครในเรื่อง) แม้ว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ไอคิวของผู้เรียนกลุ่มแรกไม่ได้สูงไปกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ผลเช่นนี้เข้าใจว่า เกิดจากการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับอารมณ์ผู้อื่นได้ และยังพบว่าผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงสามารถตอบสนองการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ดีอีกด้วย ส่วน จอห์น กอตต์แมน (อ้างใน เทอดศักดิ์ เดชคง, 2543, หน้า 46) ได้รวบรวมครอบครัวจำนวน 56 ครอบครัวเพื่อศึกษาการสอนถึงผลการสอนทักษะความฉลาดทางอารมณ์ต่อการเลี้ยงดู การศึกษาครั้งนี้ทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 แล้วติดตามผลมาอยู่หลายปี ปรากฏว่า แม้จะสามารถควบคุมระดับสติปัญญาของเด็ก ๆ ให้มีระดับใกล้เคียงกันได้ แต่ก็ยังพบว่าในกลุ่มของเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบเน้นทักษะความฉลาดทางอารมณ์มีผลการเรียนในแต่ละวิชาที่สูงขึ้น เช่น คณิตศาสตร์ และทักษะการอ่านที่ดียิ่งขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีมีผลต่อการส่งเสริมทักษะการอ่านของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการหนังสือที่อ่าน ได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันการอ่านที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการวิเคราะห์บทสนทนา พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครและทัศนคติของผู้เขียนก็สามารถส่งเสริมให้ผู้อ่านพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ของตนให้ดีขึ้นได้เช่นกัน

นวนิยายถือเป็นเครื่องมือที่ผู้สอนนิยมนำมาใช้ประกอบการสอน และได้รับความนิยมจากผู้เรียนอยู่ไม่น้อยเพราะมีเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวชวนให้ติดตาม อีกทั้งยังสอดแทรกความรู้รอบตัวแขนงต่าง ๆ และประสบการณ์ชีวิตในโลกนวนิยายที่สมมติมาจากโลกแห่งความจริง โดยถ่ายทอดผ่านตัวละครในเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ไปในขณะเดียวกัน นวนิยายที่ได้รับความสนใจจากครูผู้สอน ผู้เรียน และนักอ่านทั่วไป ได้แก่ นวนิยายที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2546 ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมบทวิจารณ์ที่กล่าวถึงนวนิยายที่ได้รับรางวัลสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ทั้ง 9 เรื่อง ไว้ดังนี้

ลูกอีสาน นวนิยายเรื่องลูกอีสาน ของ คำพูน บุญทวี ถือเป็นนวนิยายเรื่องแรกของไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน และยังเป็นปีแรกที่ประเทศเข้าร่วมส่งงานเขียนเข้าประกวดอีกด้วย นวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นนวนิยายที่สร้างกระแสในแวดวงนักอ่าน

นักเขียนของไทยได้ตื่นตัวในการสร้างสรรค์และสร้า่านวรรณกรรมที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ดังเช่นที่วารสาร โลกหนังสือ ฉบับแนะนำตัว (2520, หน้า 78-80) กล่าววิจารณ์นวนิยายเรื่องลูกอีสาน โดยสรุปว่า จุดใหญ่ที่น่าชื่นชมของผู้เขียนเรื่องลูกอีสาน คือ การรู้จักตนเอง กล่าวได้ว่าเป็นคนที่รู้จักข้อเด่นในคุณสมบัตินักเขียนของตนเองแล้วก็หยิบออกมาผูกเป็นรูปร่างได้อย่างเหมาะสม โดยที่ผู้เขียนฝันเขียนในเรื่องที่ตนเองไม่รู้จัก หรือไม่รู้จักจริง เพราะคำพูนพาผู้อ่านไปรู้จักคนอีสานในแง่มุมต่าง ๆ ของการมีชีวิตนับตั้งแต่เกิดมา อันเป็นโครงเรื่องยืดยาวของเรื่องนี้ก็คือ การทำมาหากิน การต่อสู้กับธรรมชาติที่โหดร้าย หากจะทำให้ผู้อ่าน ได้เข้าใจถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของคนอีสาน ได้ดีกว่าการอ่านรายงานทางวิชาการเสียด้วยซ้ำ นอกจากนี้ นรนิติ เศรษฐบุตร (2531, หน้า 40) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ที่มีผลต่อนวนิยายเรื่องนี้ด้วยว่า นวนิยายเรื่องลูกอีสานมีลักษณะพิเศษในเรื่องความกลมกลืน และการมีลักษณะร่วม หรือที่เรียกว่า Creative Writing คือ ไม่ใช่สารคดีแต่ให้ความรู้แต่เรื่องก็ยังคงมีความสนุกสนานแบบ Drama อย่างที่กรรมการหลายท่านบอกว่า อ่านแล้วชวนติดตามแม้ว่าจะเอาปัญหาพื้น ๆ มาเล่าก็สามารถดึงดูดใจให้อยากติดตามได้ ทำให้คนไทยหันมาสนใจชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนอีสานมากขึ้น

คำพิพากษา นวนิยายที่สะท้อนปัญหาการพิพากษาจากสังคมได้อย่างเข้มข้น และชัดเจนด้วยเรื่องราวที่แสดงโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับคนในสังคมด้วยการกระทำจากคนในสังคมเดียวกัน จึงเป็นสิ่งสะท้อนบทบาทของนักเขียนในการรับใช้สังคมชัดเจนมากขึ้น ดังคำกล่าวของ ชาติ กอบจิตติ เจ้าของผลงานนวนิยายเรื่องนี้ได้กล่าวว่า "...ข้าพเจ้าขอชี้ให้เห็นว่า ภัยธรรมชาติเป็นภัยที่น่ากลัว เป็นภัยที่นำความเดือดร้อน ความทุกข์ยากมาให้มนุษย์ แต่ภัยธรรมชาตินั้นเกิดเพียงชั่วครั้งชั่วคราว เกิดขึ้นกับบางท้องถิ่นเท่านั้นผิดกับภัยที่เกิดจากมนุษย์ด้วยกันเอง ซึ่งมีอยู่อย่างเสมอและเป็นภัยอย่างเงิบเงียบ เป็นภัยที่เราชินกันเป็นปกติ...งานเขียนของข้าพเจ้าไม่เคยมองโลกในแง่ร้าย แต่ข้าพเจ้านำโลกในแง่ร้ายมากระตุ้นเตือนเท่านั้น ในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกันให้ได้สำนึกถึงสิ่งที่กระทำต่อกันจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม" (อ้างใน <http://www.flowersandpaperbird.org/index.php>) อีกทั้งเป็นนวนิยายที่แหวกกฎการนำเสนอนวนิยาย "น้ำเน่า" ตามแบบนวนิยายร่วมสมัยไว้ได้อย่างสิ้นเชิง ดังเช่นที่ เจตนา นาควัชระ (2525, หน้า 22-27) ได้กล่าวไว้ว่า อาจเป็นนวนิยายที่แหวกแนวไปจากวรรณกรรมร่วมสมัยส่วนใหญ่ของไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกแต่งใจหรือไม่ก็ตาม แต่ก็ช่วยให้นวนิยายไทยหลุดพ้นจากปลักที่เราเรียกว่า "น้ำเน่า" ทั้งกลวิธีในการแต่งก็ใช้เทคนิคแบบกระแสสำนึก (Stream of Consciousness) ในการเล่าเรื่องจนพัฒนาจนถึงขั้นเป็นบทสนทนาด้วยตัวคนเดียว ซึ่งแบบเนียนกว่าการใช้เทคนิคการพูดเดียวกับตนเอง เป็นต้น

ปูนปิดทอง นวนิยายที่สะท้อนปัญหาการกดขี่ของสังคมนั้นคือ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ซึ่งได้แสดงถึงอิทธิพลการเป็นแบบอย่างของพ่อกับแม่โดยใช้นัยการเปรียบเทียบกับปูนที่ถูกปิดทองได้อย่างน่าสนใจ อีกทั้งเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอก็มีได้ยากเกินไป ดังที่ อิงอร สุพันธ์วิช (2528, หน้า 126-129) กล่าวว่า เรื่องมีการนำเสนอแนวเรื่องให้เห็นอย่างชัดเจนทั้งการดำเนินเรื่องการบรรยาย และบทสนทนา อีกทั้งตัวละครและฉากก็ไม่มากเกินความจำเป็น ซึ่งแม้ว่านวนิยายเรื่องนี้อาจไม่ใช่เรื่องที่ดีที่สุดของกฤษณา แต่ก็สามารถสะท้อนปัญหาครอบครัวแตกแยกได้ว่าอาจมีใช่เรื่องใหม่ แต่ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่ต้นเหตุมาจากปัญหาครอบครัวไม่น้อย ทั้งยังเหมือนเป็นการบอกกล่าวคนรุ่นใหม่อีกว่า การเป็นพ่อแม่ที่มีใช่ของง่ายเพราะพ่อแม่ควรเป็นดังพระพุทธรูปทอง มีใช่เพียงแค่ปูนปิดทอง นอกจากนี้ นรนิติ เศรษฐบุตร (2531, หน้า 128) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดในเรื่องนี้ว่า พ่อแม่ไม่ควรเป็นปูชนียบุคคลเพียงผิวเผินเช่นปูนที่ปิดทองบนผิวเท่านั้น เป็นต้น

คลังสูง ชุงหนัก แม้จะเป็นนวนิยายขนาดสั้นแต่ก็สามารถสร้างความเข้าใจในชะตากรรมอันทุกข์ยากของมนุษย์กับสัตว์ร่วมโลกที่ผูกพันเป็นเพื่อนกันเช่นคนกับช้างให้กับผู้อ่านได้อย่างเต็มเปี่ยม ดังที่ อิงอร สุพันธ์วิช (2528, หน้า 95-97) กล่าวถึงเนื้อหาของนวนิยายเรื่องนี้ว่า ด้วยขนาดความยาวของเรื่องเป็นเพียงนวนิยายขนาดสั้นแต่นำความคิดเชิงปรัชญาและการใช้สัญลักษณ์ได้โดดเด่น โดยให้ผู้อ่านติดตามความคิดของผู้แต่งผ่านการใช้ถ้อยคำที่เรียบง่าย ในบางครั้งก็ใช้บทสนทนาเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้คิดไปได้เอง ส่วน นรนิติ เศรษฐบุตร (2531, หน้า 152-153) กล่าวถึงกลวิธีในการเล่าเรื่องเช่นเดียวกับอิงอร ที่ว่า เป็นการเล่าเรื่องผ่านกระแสสำนึกของตัวละคร โดยใช้สัญลักษณ์และภาษาที่เรียบง่ายแต่สมบูรณ์ด้วยความหมาย นอกจากนี้เรื่องราวยังมีความงดงามในเรื่องของฉากและบรรยากาศไม่ว่าจะเป็นสายหมอก ล่องแพ-ลากซุง เสียงกลอง ตลอดจนลีลาของพรรณไม้ ฯลฯ ซึ่งทุกสิ่งผสมผสานกันอย่างมีเอกภาพ ทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตว่า เป็นดังการลากซุงหนักเพื่อไปสร้างสิ่งที่เป็นเพียงซากชีวิตอันไร้คุณค่า

เจ้าจันทน์ผมหอม หากจะกล่าวถึงวรรณกรรมที่งดงามด้วยจินตลักษณ์ท้องถิ่น กลิ่นอายภาษาล้านนาอันเก่าแก่ และมีมนต์ขลัง นวนิยายเรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวนคงเป็นเรื่องราวที่แสดงถึงความงามของหญิงสาวชาวเหนือ และธรรมชาติอันงดงามระหว่างการเดินทางของเจ้าจันทน์ที่ได้สุดความคิดจินตนาการของทั้งผู้เขียนและผู้อ่าน ซึ่งผู้เขียนมีเจตนาที่อยากจะกล่าวถึงผู้หญิงในประวัติศาสตร์ซึ่งผู้คนหากจะกล่าวถึงก็เป็นเพียงการกล่าวถึงโดยผ่าน ๆ เท่านั้น ดังที่ มาลา คำจันทร์ ผู้เขียนได้กล่าวว่า อยากจะกล่าวถึงเจ้าหญิงเจ้านางของแคว้นเล็กๆ เพราะโดยมากเราจะรับรู้แต่เพียงพฤติกรรมไม่กี่ตัวอักษรของหญิงเหล่านั้น แต่เราไม่มีทางทราบความรู้สึกนึกคิดของเขา... ผู้เขียนจึงจับจุดผนวกเอาตามแรงแห่งจินตนาการผนวกกับความเชื่อเรื่องบุญญาธิการของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสังคมยุคนั้น จึงปรากฏเป็นโครงเรื่องของงานเขียนชิ้นนี้ (มาลา คำจันทร์, 2548,

หน้า 11) นอกจากเรื่องราวของหญิงในอดีตที่ผู้เขียนอยากที่จะกล่าวถึงแล้ว คณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (มาลา คำจันทร์, 2548, หน้า 6) ว่า นวนิยายเรื่องนี้เสนอการค้นหาลัทธิหรือความจริงอันเป็นแก่นสารของชีวิต ซึ่งผู้แต่งเล่าเรื่องด้วยกลการประพันธ์หลากหลาย เช่น การประยุกต์ขนบวรรณกรรมทั้งใหม่และเก่าได้อย่างกลมกลืน การดำเนินเรื่องโดยใช้ขนบของนิราศและวรรณคดีเก่าของล้านนามาสอดเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง การกำหนดเวลาของเนื้อเรื่องให้จบสิ้นภายใน 1 วัน แต่สามารถย้อนเล่าเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันสลับกันโดยผ่านกระแสสำนึกของตัวเอก ตลอดจนการสร้างปมปัญหาที่ค่อยๆ ทวีขึ้นตามลำดับ จนคลี่คลายได้อย่างแยบยลในที่สุด

เวลา นวนิยายเรื่องที่สองของชาติ กอบจิตติ ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ประจำปี พ.ศ.2537 ที่มีเนื้อหาเข้มข้น ไม่แพ้นวนิยายเรื่อง คำพิพากษา หากแต่ “เวลา” เป็นนวนิยายที่แฝงปรัชญาพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์ อันได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาอันเป็นสภาวะของมนุษย์ที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ผู้วิจารณ์งานเขียน ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (อ้างใน <http://www.flowersandpaperbird.org/index.php>) ได้กล่าวถึง การนำเสนอเรื่องเต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ของนวนิยายเรื่องนี้ว่า เป็นกลวิธีแปลกใหม่ในการผสมสื่อระหว่างศิลปะของภาพยนตร์ละครเวที และวรรณศิลป์ได้อย่างกลมกลืน โดยผ่านสายตาและความคิดของผู้ละครคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้สร้างภาพยนตร์ ซึ่งกลวิธีนี้ทำให้การดำเนินเรื่องน่าสนใจและมองได้หลายแง่มุม ตัวละครมีลักษณะเด่นและมีชีวิตชีวา สารของเรื่องนี้จึงกระทบอารมณ์ผู้อ่านให้ตระหนักถึงความว่างเปล่าของชีวิตอันเป็นจุดจบของทุกชีวิต นักวิจารณ์ท่านนี้ยังได้กล่าวถึงรายละเอียดของนวนิยายเรื่องนี้ว่า เพราะการล่อหลอกและสลับหลักระหว่างรูปแบบต่าง ๆ ของการเล่าเรื่องอย่างได้จังหวะทำให้เราเพลิดเพลินจนเคลิบเคลิ้มไปกับเรื่องราวที่ดำเนินอยู่... เป็นต้น

ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน วินทร์ เลียววาริณ นักเขียนรุ่นใหม่ไฟแรงเขียน “ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน” นวนิยายสะท้อนเหตุการณ์การเมืองไทยในรอบ 60 ปี โดยเขานำเอาบทสนทนามาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความคิดของตัวละครเอกสองตัว ซึ่งเคยอยู่กันคนละข้างแต่ความหวังเดียวกัน นั่นคือ การมองเห็นระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจารณ์วรรณกรรมในเว็บไซต์ชื่อ สารคดี ได้กล่าวถึงงานเขียนเรื่องประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (อ้างใน http://www.sarakadee.com/essay_1/essay_1_50_41.htm) ว่า วินทร์ เลียววาริณ มีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ในการเรียงร้อยเหตุการณ์และบุคคลในจินตนาการเข้ากับเหตุการณ์และบุคคลจริงอย่างผสมกลมกลืน ผ่านความคิดคำนึงและบทสนทนาของตัวละครเอก ผู้เป็นเสมือนตัวแทนคนในชาติที่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนทางการเมือง ตั้งแต่เริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ไพลิน รุ่งรัตน์ (อ้างใน <http://www.yonok.ac.th/soci/novel.htm>)

ยังกล่าวถึงบทสนทนาว่า จะหนักไปในทาง ภาษาเขียน โดยจงใจให้มีน้ำหนักในการนำเสนอ ความคิดอย่างเต็มที่ โดยเขาได้ใช้บทสนทนาไว้ในบทเกริ่นและท้ายบทของทุกบทดังเช่นในบทเกริ่น ส่วนหนึ่งว่า “คุณเคยคิดไหมว่า ประชาธิปไตยเมืองไทยมันก็คล้ายต้นไทรใหญ่ต้นนั้น ส่วนอำนาจ ก็เป็นเหมือนลมพายุ พอมันพัดกรรโชกที่ ต้นไทรก็ป่นป่วนที่ แต่ถึงยังไงต้นประชาธิปไตยต้นนี้ ก็ยังอดสาเหผ่านร้อนผ่านหนาวยืนหยัดมาได้โดยตลอด”

“เหตุการณ์เดือนพฤษภาคมที่ผ่านมาไม่นานนี้คงทำให้มันเติบโตขึ้นอีกก้าวหนึ่ง”

“อาจจะจริง แต่ผมยังไม่มั่นใจนักในเมื่อกฎหมายนิรโทษกรรมที่ไม่ถูกหลักนิติธรรม ฉบับนี้มีผลกำหนดใช้ เป็นสัญลักษณ์ว่า อำนาจเผด็จการยังไม่สูญพันธุ์”

“ยากที่จะขจัดมันออกไปจากระบบการเมืองแบบไทย ๆ มันยังคงอยู่ เพียงแต่อาจหลบ ซ่อนแฝงเร้นอยู่ในรูปแบบอื่น” (หน้า 12) เป็นต้น

อมตะ เป็นนวนิยายเชิงจินตนาการถึงโลกอนาคตเกี่ยวกับการแสวงหาความเป็นอมตะ ของชีวิต โดยใช้รูปแบบวิวาทะระหว่างแนวคิดบริโภคนิยมกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โครงเรื่องหลักคือการทำโคลนนิ่งมนุษย์ในอนาคตเพื่อการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ อันอาจจะนำไปสู่ปัญหา ด้านมนุษยธรรมและจริยธรรม ซึ่งผู้วิจารณ์วรรณกรรมในเว็บไซต์ (อ้างใน library.rits.ac.th/journal/johs/rits80/avv.html) กล่าวถึงจุดเด่นของนวนิยายเรื่อง อมตะ ว่าการที่ผู้เขียนสามารถนำ ประเด็นที่คาดการณ์ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้ง ในอนาคตมาผูกเรื่องและสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนความคิดเชื้อ 2 ฝ่ายได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งยังเพิ่มสีสันด้วยการเสียดสีและวิพากษ์วิจารณ์ สังคมปัจจุบัน สร้างความสะเทือนใจและกระตุ้นให้ตระหนักถึงปัญหา ร่วมกันของมนุษยชาติท้าทาย ให้ขบคิดต่อว่าอะไรคือ ความหมายที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์และความเป็นอมตะ ด้วยคุณสมบัติ ดังกล่าวข้างต้นนวนิยายเรื่อง อมตะ ของ วิมล ไทร นิมนวล จึงมีความดีเด่นสมควรแก่การยกย่อง เป็นวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ของไทย ประจำปี 2543" (จากคำประกาศ ในหนังสืออมตะ) คำประกาศข้างต้น ประกอบด้วยคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้ คุณหญิงกุหลาบ มลลิกะมาส, นางศรีสุรางค์ พูลทรัพย์, นางเพ็ญศรี เคียงศิริ, นางนิตยา มาสะวิสุทธิ์, นายวิทยากร เชียงกูล, นางสาวสุวรรณ เกรียงไกร-พีชร์ และนางสาวรื่นฤทัย สัจจพันธุ์ จากคำตัดสินของ คณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์แห่งอาเซียน (อ้างใน http://www.travel.sanook.com/bangkok/bangkok_06277.php) และนี่คือบางตอนจากหนังสือเล่มนี้ว่า "อรชุนนั่งฟังอย่างสงบ ... สิ่งที่เขากระทำมันกำลังเป็น ข้อพิสูจน์คำพูดของพรหมมินทร์ที่ว่า "ธาตุแท้ มนุษย์นั้นเห็นแก่ตัว และชั่วร้าย" และ "ศีลธรรม ความดีที่คนเรา กล่าวอ้างกันนั้นที่แท้ก็เป็นเพียง แพ้คอกเพื่อสร้าง "มูลค่าเพิ่ม" ให้ตนเองเท่านั้น" เป็นต้น

ช่างสำราญ เดือนวาด พิมวนาได้เป็นนักเขียนหญิงคนที่ 4 ที่ได้รับรางวัลซีไรต์จาก กฤษณา อโศกสิน, จิระนันท์ พิตรปรีชา และ อัญชัน สำหรับนวนิยายเรื่องช่างสำราญนับเป็นนวนิยายเล่มแรกและเป็นหนังสือเล่มสองของเดือนวาด" ช่างสำราญ"เริ่มเขียนลงตีพิมพ์เป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ จะเป็นตอนสั้นๆ เดือนวาด ได้กล่าวถึงงานเขียนชิ้นนี้ของตนเองว่า (อ้างใน http://www.becnews.com/backissue/f_famous/deianwad.html) เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่จินตนาการขึ้นมา และเธอบอกว่าผลงานชิ้นนี้เป็นงานแรกที่คุณเขียนสนุกกับมันสนุกตั้งแต่ยังไม่ได้เขียนเขียนเรื่องเด็กไม่มีอะไรซับซ้อนปล่อยให้ตัวเรื่องเดินไปด้วยบริบทของมันเองพยายามจะไม่วิพากษ์ถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความยากลำบากหรือสิ่งที่เป็นผลกระทบต่อตัวมนุษย์พยายามจะแสดงให้เห็นโดยไม่ได้ชี้ชัดให้เห็นถึงการกระทำ และยังยากในแง่ของการเล่าผ่านเด็กซึ่งมีข้อจำกัดหลายอย่าง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทำได้คือทำให้ชีวิตมันจริงที่สุดให้ความเป็นจริงของเนื้อตัวละครนั่นเองที่ผู้อ่านจะร่วมกับมันได้ทำอย่างไรจะให้คนอ่านรู้สึกร่วมกับตัวละครอย่างแท้จริงสำหรับหลักการงานเธอบอกว่า"ไม่ชอบทำงานซ้ำไม่ชอบทำอะไรที่ต้องก้าวต่อไปข้างหน้าไม่ได้ ก็ก้าวไปข้างๆ ก็เป็นการทดลองอย่างหนึ่งที่ไม่อยู่กับที่" เธอยังบอกว่างานเขียนถือเป็น "งานช่าง" อย่างหนึ่งที่ต้องใช้ระยะเวลาฝึกฝนเอาใจใส่ ทุ่มเท และประสบการณ์จาก"การอ่าน" ทำให้เธอก้าวขึ้นมาถึงจุดนี้หวังว่าเธอคงจะสร้างสรรค์วรรณกรรมดีๆ ออกมาให้ผู้อ่านได้ประทับใจอีก ส่วนนักวิจารณ์ในเว็บไซด์ (อ้างใน <http://www.thaimental.com/aspwebboard/Question.asp>)กล่าวว่า เดือนวาด ไม่เพียงขยายภาพชีวิตชนิดที่ชวนให้อดคิดต่อไม่ได้ หากแต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงสายใจในสังคมเล็กๆ ที่ 'หลงเหลือ' อยู่จริงไปพร้อมกันแม้ปฏิเสธมิได้ว่า สังคมไทยในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยน โฉมหน้าไปจากอดีตมากแล้ว กระนั้น 'ราก' บางอย่างก็หาได้ถูกละทิ้ง โคนถอน โคนจนสิ้นซากไม่ขอนำสนอีกอย่างก็คือ แม้ผู้เขียนจะนำเสนอเรื่องราวแยกย่อยออกเป็นบทต่างๆ ซึ่งมีประเด็นคมชัดอยู่ในตัวเองแล้วทั้งหมดนั้นยังร้อยเรียงเป็นเอกภาพอันช่วยขับขยายให้เข้าใจสภาพของสังคมได้อย่างแจ่มชัดมีชีวิตชีวา ยิ่ง กระทั่งกล่าวได้ว่า แท้แล้ว 'ช่างสำราญ' ก็คือภาพจำลองของสังคมไทยร่วมสมัยนั่นเองเป็นสังคมที่คนในสังคมคล้ายจะละลายหลวมๆ ไปแล้วจึงระบุได้ว่า 'ช่างสำราญ' ยังแฝงนัยแห่งการวิพากษ์วิจารณ์เอาไว้ อย่างคมคายลึกซึ้งอีกด้วยหากเปรียบเทียบกันระหว่างผลงานเล่มแรกกับ 'ช่างสำราญ' เล่มนี้ จะเห็นได้ว่าเดือนวาดมีพัฒนาการทั้งในแง่วิธีเล่าเรื่องและการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับตัวเองได้อย่างน่าสนใจ

จากที่กล่าวข้างเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทวิจารณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยพอจะอธิบายได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครในนวนิยายที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม (ซีไรต์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2546 มักจะเป็นหนังสือที่ถูกคัดเลือกเป็นหนังสืออ่านประกอบการเรียน หรือหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งนักเรียนในช่วงชั้นนี้จะอยู่ในช่วงวัยรุ่น ถือเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นการได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตในโลกนวนิยายที่สมมติมาจาก โลกแห่งความจริงโดยถ่ายทอดผ่านตัวละครในเรื่องน่าจะมีความเกี่ยวข้องในการสร้างทักษะความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a stylized elephant facing left, with a traditional Thai lamp (Lampang) on its trunk. Above the elephant are two crossed swords. The emblem is surrounded by a circular border containing the Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' at the bottom. There are decorative floral motifs on either side of the elephant.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved